БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 99 (6534) МАЙН 20 СРЕДА 1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ (1-дэхи нюур).
РЕСПУБЛИКЫНГАА 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО (1-дэхи нюур).
Д. Доколев. — Эвенкийскэ колхоздо (1-дэхи нюур).
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: Б. Дымбрылов. — Партийна нэгэ суглаан тухай (2-дохи нюур).
ҮБҺЭ НОГООНОЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛХА: М. Фролов. — Ниитынгээ малые дулаан байраар, бардам тэжээлээр хангаха. В. Бадашкеев. — Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ (2-дохи нюур).
Г. Санжиев. — Республикын эрхим һаалишад (2-дохи нюур).
БУРЯДАЙ ГИГАНТ — ПАРОВОЗО-ВАГОННО ЗАВОД (3-дахи нюур).
М. Засецкий. — Бурядай гигантын хүгжэлтэ (3-дахи нюур).
П. Рябов. — Пионернүүдэй зунай амаралтада бэлэдхэл (4-дэхи нюур).
С. Шишков. — Орон дэлхэйе шэнэдхэлгэ (4-дэхи нюур).
Корейдэхи событинууд (4-дэхи нюур).

Советскэ эмхи зургаануудай партийна организаци

Манай оронние саашадань хүгжөөхэ талаар парти, правительствын табиһан түсэбүүдые шүүрэхын түлөө тэмсэлдэ советскэ гүрэнэй аппарат шухала үүргэ дүүргэнэ. Гүрэнэй ба ажахын хүтэлбэрилгые һайжаруулха талаар һаяхан бэелүүлэгдэһэн эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд—министерствонуудые томоохолго, аппарадай хэрэггүй болоһон звенонуудые усадхалга, министрнүүдэй эрхые үргэдхэлгэ хадаа ажахын болон культурна байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула һайн условинуудые байгуулна. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэһэнэй ашаар гүрэнэй аппарат улам уян һайн, оперативна болохо, даалгагдаһан хэрэгээ бүри шадабаритай һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, арад ниитэдэ улам дүтэ болохо ёһотой. Гүрэнэй аппарадай ажал-ябуулгые һайжаруулгада советскэ эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд ехэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой. Тэдэнэр манай эмхи зургаануудта советскэ гүримые үнэхөөрөө сахигшад байха уялгатай. [illegible]

[illegible]

Украинска ССР-эй нютагай түлишын промышленностиин министерствын партийна организаци [illegible]

[illegible]

партийна эхин организаци болоол эмхи зургаанай ажал-ябуулгын алишье талые анхаран хаража байха ёһотой. Тодорхой даалгабаринуудые дүүргэлгэ тухай, кадрнуудые шэлэн ололго тухай, гомодол болон мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлэг гурим тухай хэлсэгдэжэ байбал, —парторганизаци хадаа хэрэг байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, дутагдалнуудые усадхалгада партийна органуудта туһалха уялгатай.

Өөрынгөө уялгануудта ёһо тэдыгээр, албан хойротоор хандадаг, парти, правительствын директивэнүүдые дүүргэхэдэ үнэхөөрөө хүсэл оролдолго гаргадаггүй хүдэлмэрилэгшэдэй манай эмхи зургаануудта үшөө бии байһаниинь нюуцтагүй. Зарим нэгэн хүдэлмэрилэгшэд миил зургаанайнгаа интересүүдые хараад, мэхэ гохо хэхэ, пюдэ далдалха ябадал гаргаха, гүрэнэй интересүүдые сахихагүй ябадал гаргахааршье бэлэн байдаг. Зарим эмхи зургаанууд нобшо ябадал гаргахагүйн тула ёһотой гурим тогтоохо аад, мүнөө хүрэтэр тогтоогоогүй байна. Гүрэнэй нюусые сахижа шададаггүй шашаг, алмай һүлэр хүнүүд үшөө бии гээшэ.

Иимэрхүү муу муухай үзэгдэлнүүд гүрэндэ хохидол ушаруулдат, ажахын болон культурын элдэб һалбаринуудые хүтэлбэрилгые улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һаад хэдэг байһаниинь элитэ. Партийна организацинууд эдэ үзэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ, гүрэнэй аппарадай бухы хүдэлмэрилэгшэдэй политическэ оюун мэдэрэлые дээшэлүүлхэ, арадайнгаа үмэнэ ехэ харюусалгатай байхаар, гүрэнэй болон ажалай журам хэлбэришэгүйгөөр сахидаг байхаар, өөрынгөө уялгануудта, ажалшадай эрилтэнүүд болон хэрэглэмжэнүүдтэ үнэн сэхээр хандадаг байхаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ уялгатай. Би ха-

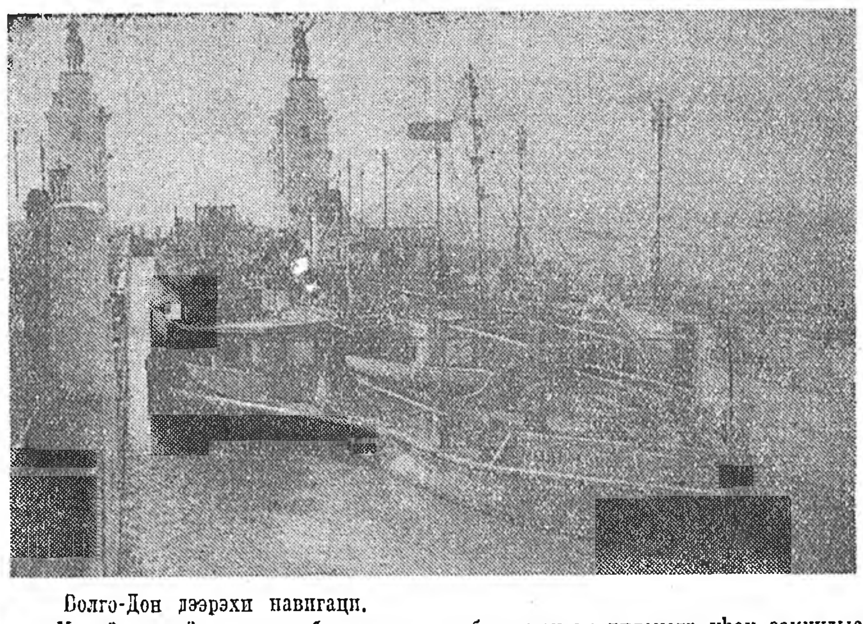
[illegible]

Тиимэһээ тэрэ нэ Петрозаводско нютагай промышленностиин министерствын партийна организаци урдань министр байһан Ивановой хүдэлмэридэхи ехэ дутагдалнуудые удаан саг соо даража, республикын Компартиин ЦК-да тэрээн тухай дуулгаагүй байһаниинь тайхалтай бэшэ болоно. Иванов хадаа партиие мэхэлэгшэ, шүүмжэлэл хабшагша байна гэжэ эхин парторганизациин хабаадалтагүйгөөр һаяхан элирүүлэгдэжэ, хүдэлмэриһөө хаюулһан, партиһаа гаргагдаһан байна. Энээнэйшье һүүлээр республикын Компартиин ЦК-да тус министерствын партийна организаци тухай дурдаагүй, тэрэнэй муутаар хүдэлмэрилһэнэй шалтагаанаар һонирхоогүй юм.

Өөрынгөө хүдэлмэриие зүбөөр табиха хэрэгтэнь советскэ эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудта туһалха, тэдэнэй мэдээсэлнүүд болон дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандаха гээшэ партийна комитедүүдэй сэхэ уялга мүн. Советскэ эмхи зургаануудта партийна хүдэлмэриин һайнаар табигдаад байха бүринь, партийна эхин организацинуудай ба коммунистнуудай эдэбхи болон үүсхэл оролдолгын, хүдэлмэриин дутагдалнуудые шүүмжэлгын ба өөрыгөө шүүмжэлгын улам ехээр хүгжөөгдэнхэй байха бүринь, гүрэнэй аппарадай хүдэлмэридэ эхин парторганизацинуудай нүлөөнь бүри ехэ ба хүсэтэй байха гээшэ.

Манай гүрэнэй аппарадай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдаад байна. Советскэ эмхи зургаануудай партийна организацинууд советскэ албахаагшадай дунда партийно-политическэ хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр һайжаруулха, парти, правительствын директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ тэдэнэй хүсэл оролдолгые хандуулха уялгатай.

(Правдын майн 18-най түрүү бэшэг).



Волго-Дон дээрэхи навигаци.

Манай ороной суднаар ябалгын олон арбаад мянган километр уһан замуудые ба табан далайе залгаһан В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ суднаар ябалгын Волго-Донской канал өөрынгөө хоёрдохи навигаци нээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Смольный» пароход № 15 шлюздэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрэл орон доторнай

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ЗАЛУУ ДУУШАД

ЛЕНИНГРАД, майн 18. (ТАСС). Ленинградска консерваториин оперно студиин сценэ дээрэ «Хаанай бэри» гэжэ оперо үсэгэлдэр харуулагдаа. Улан-Удын хүгжэмтэ театрта түрүүшын артистнуудые һургажа гаргаха Бурят-Монголой национальна студиин һурагшад оперодо наадаба.

Оюун бэлигтэ залуушуул — колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, малшадай үхибүүд табан жэлэй турша соо консерваторидо һуралсахадаа ехэ эрдэмтэй болобо. Оперо табижа шадаха байһаниинь студиин һурагшадай творческо ургалтые харуулна.

Агын малшанай хүбүүн, БМАССР-эй арадай артистын нэрэ зэргэ абаһан Л. Линховоин зүжэгтэ хабаадалсаба. Шаралдай нютагай колхознигой басаган, РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьяата артистка студентка Р. Петрова Марфын рольдо, БМАССР-эй габьяата артистка В. Лыгденова Любашын рольдо наадаба.

Оперын дүүрэһэнэй һүүлээр профессорнүүдэй коллектив национальна студиин хүдэлмэриие зүбшэн хэлсэбэ. Залуу артистнуудай түйлалта һайн сэгнэлтэ абаа.

ЗАБАЙКАЛЬЕЫН КУРОРТНУУДТА

ЧИТА. (ТАСС). Үсэгэлдэр Дарасун курортын зунай сезон нээгдэээ. Областиин олон районуудай, Камчаткын, Сахалинай, Дальна Востогой ба Сибириин бусад хизаарнуудай болон областьнуудай ажалшад эндэ ерэжэ амарна, аргалуулна. Тус курортдо энэ жэлэй бүхы сезондо 2500 шахуу хүн аргалуулха байна. Курортын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив амарагшадые һайнаар угтан абана. Курортын курзал, ванна корпус, клуб заһабарилагдаа. Клубай дэргэдэ 600 шахуу модотой шэнэ сад гаригдаа.

Энэ һарын эсэс хүрэтэр Олентуй, Шиванда ба Угдан курортнуудта зунай сезон нээгдэхэ юм. Зунай турша соо олон мянган ажалшад Дарасунда ба Забайкальеын бусад курортнуудта өөһэдынгөө бэеын элүүрые һайжаруулха байна.

ШЭНЭ ТУРБИНАНУУД

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Сталинай нэрэмжэтэ металлическа заводой коллектив шэнэ барилганuудта, мүн мүнөө хүдэлжэ байгаа электростанцинуудые үргэдхэлгэдэ хэрэгтэй гидравлическа ба паровой машинануудые бүтээн гаргахын тула творческоор хүдэлмэрилнэ.

Мүнөөдэр эндэ ехэ хүсэтэ турбиные поезддо ашаалжа эхилбэ. Паротурбинна цехын хүдэлмэришэд ба инженернүүд ехэ машинануудые бүтээн гаргадаг болоо. Үйлэдбэриин процессүүдые эмхидхэлгын прогрессивнэ методүүдые нэбтэрүүлһэнэй ба түсэблэлгые һайжаруулһанай ашаар энэ амжалта туйлагдаа.

Паротурбинна цехын туршалгын стенд дээрэ шэнэ конструкциин машина хабсаруулагдажа эхилбэ. Энэ хадаа мүнөө үедэ дунда хэмжээнэй даралтата машинаар түхеэрэгдэһэн электростанцида табигдаха ёһотой ехэ даралтата турбина болгогдоо. Энэ турбина электростанциин хүсые ехэ болгохоһоо гадна, тон ехэ арьбалалта хэхэ юм.

Паротурбина бүтээгшэдэй коллектив энэ һарада шэнэ конструкциин хоёр машина бүтээн гаргахын түлөө мүрысэжэ байна. Мүнөө цехын олон хүдэлмэришэд нормоёо нэгэ хахадһаа доошо бэшэ дүүргэнэ.

МТС-үүдтэ капитальна барилга хэгдэнэ

КИЕВ, майн 18. (ТАСС). Велико-Оферянска МТС-тэ типовой электростанци хүдэлмэрилжэ эхилээ. Мүнөө Киевскэ областьдо 87 МТС-үүд электричествотэй болгогдоод байна.

Киев шадарай 40 шахуу МТС-үүд капитальна барилга хэнэ. Жэшээлхэдэ, Каневскэ МТС-тэ мастерскойн байшан, комбайнуудай депо, запасной частьнуудай склад, нефтиин база, механизаторнуудай һууха гэр баригдажа байна. Бууса шадарай газарнууд болбосон түхэлтэй болгогдоно, ногооруулагдана.

РЕСПУБЛИКЫНГАА 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ШЭЛЭЙ ЗАВОДТО

Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводой коллектив майн 30-да болохоёо байгаа республикынгаа 30 жэлэй ойн һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ шиидээд, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Энэ үдэрнүүдтэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, түүхэй эд болон бусад материалнуудые арьбалхын, мүн гаргаһан продукциингаа үные химдаруулхын түлөө тэмсэл заводой цехүүд бүхэндэ үргэнөөр ябуулагдана.

Ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй ашаар тус завод май һарын 15 үдэрэй түсэбые 107 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 6 вагон шэл Эхэ орондоо үгэбэ. Тэрээнһээ гадна, нэгэдэхи сортын шэл гаргаха түсэб 1,4 процентээр үлүүлэгдээ. Эрхим мастернууд А. И. Лоскутов, Д. А. Галенецкий гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид нэгэдэхи сортын шэл гаргалгые 2 процентээр үлүүлжэ, гурбадахи сортын шэл гаргалгые 2 процентээр багадхан, май һарын 15 хоногой түсэбые 107,7 процент дүүргэбэ.

Заводой коллективэй дунда оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ, стахановска ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг үйлэдбэриин түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, шэл үйлэдбэрилгэдэ ородог элдэб түүхэй эдүүдые худхажа, наринаар һагшажа байдаг весовщик Ирина Васильевна Адодина үнгэрһэн хахад һара соо түсэбөө 145 процент эрхим шанартайгаар дүүргэбэ. Тиихэдэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат, шэл зүһэгшэ Даша Шойдонович Яптуев хахад һарынгаа даалгабариие 140,3 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 2 вагонһоо үлүү шэл зүһэбэ. Мүн шэл зүһэгшэ Михаил Иванович Гармашев үнгэрһэн хахад һара соо даалгабаряа 144,6 процент дүүргэжэ, түсэбэй ёһоор 55 процентын орондо 73,3 процент нэгэдэхи сортын шэл, 18 процентын орондо 8,4 процент, гурбадахи сортын шэл үйлэдбэрилэн гаргаа. Мүнөө завод соо үйлэдбэриингөө даалгабариие дүүргэдэггүй нэгэшье хүн байхагүй.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ зунай заһабарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна.

Д. Цыренжапов.

ҮНДЭР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Хандагатайн леспромхозой модошод республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Ашагдажа ерэһэн модо буулгадаг нүхэр Режинскиин хүтэлбэрилдэг бригада үдэрэйнгөө даалгабариие хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Тус бригадатай социалистическэ мүрысөөнэй договор батлаһан нүхэр Т. Заиграевай хүтэлбэрилдэг бригадынхид халаанайнгаа нормые 250—260 процент хүрэтэр дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаранхай. Энэ бригадын гэшүүд Агильдин, Зыков, Каунин, Маслов, Андрюшко болон бусад модо буулгалга дээрэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Модо буулгадаг бригадануудай байдаг газарта Хүндэлэлэй ба показателиин досканууд, газетнэ витринэ бии болгогдоо. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан хүнүүдэй нэрые показателиин доскада бэшэдэг юм.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжо модо бэлэдхэлэй пункт бүхэндэ дүүрэн бии. Теэд, зарим пунктнуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда зохихо анхаралаа табидаггүй байһаар. Ашаалагдаһан модотой ерэһэн вагонуудые модо буулгаха талмайда саг соонь асардаггүй байһан туладань хүдэлмэришэд тэрэниие хүлеэжэ, үнэтэ сагаа дэмы гээдэг байха юм.

Тиихэдэ һүниин сагта эндэ модо буулгалга тон бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, модо буулгаха талмай гэрэлтүүлэгдээгүй байһаар. Леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха уялгатай.

Г. Карпенко.

СЕЛЬПОГОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Бичурын сельпогой хүдэлмэрилэгшэд Партизанска ба Бичурын сельсоведүүдэй харьяата колхозуудай малажалай болон тарияанажалай бригаданууд дээгүүр нүүдэл наймаа саг үргэлжэ эмхидхэжэ, эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ сельпогой нүүдэл наймаа эрхилдэг нүхэр Аюшеева гансахан май һарын түрүүшын 10 үдэр соо малажалай фермэнүүд ба таряанажалай бригаданuудта хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигууд ба механизаторнуудта 14 шахуу мянган түхэригэй эд бараа худалдаа. Жэшээлхэдэ, партиин XIX съездын нэрэмжэтэ колхозой холын гүүртэнүүдтэ байдаг малшадай дунда 4000 түхэригэй эд бараан наймаалагдаа. Мүн энэ колхозой полинууд дээгүүр хүдэлмэрилжэ байгаа механизаторнуудта ехэ хэмжээнэй эд бараан наймаалагдаба. Тэрэшэлэн, «В зашиту мира», «Ленинский путь», Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай малай фермэнүүдэй холын гүүртэнүүдэй малшадта элдэб зүйлэй эд бараанууд ехээр худалдагдаа. Мүнөө тус сельпогой магазинуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд эд бараа худалдаха 6 һарынгаа түсэбые дүүргэжэ, республикынгаа ойе угтахын түлөө өөһэд хоорондоо мүрысэнэ.

Ю. Дагбаев.

Манай түрэл нютагуудаар

Эвенкийскэ колхоздо

Үндэр орьёл сарьдаг ууланuудай хормойһоо эхи абаһан бурьялма түргэн Томпо гэжэ багахан горхоной шудхадаг Байгал далайн зүүн эрье дээрэ нэгэ газар соморхоноор сугларһан барилганuудтай ехэ бэшэ тосхон—Хойто-Байгалай эненкийскэ түрүү колхозуудай нэгэниинь болохо «Омогто-Иниунди» гэжэ колхозой центр байдаг юм.

Шимагирска эвенкүүд Хойто-Байгалда эвенкнүүдэй колхоз байгуулхадаа өөһэдынгөө түрүүшын эмхидхэлэй суглаан дээрэ «Омогто-Иниунди» гэхэ гү, али шэнэ байдал гэһэн нэрэ колхоздоо үгэһэн юм. Энэ колхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо 24 жэл үнгэрбэ. Эдэ жэлнүүдтэ колхоз нилээдгүй амжалтануудые туйлаһан байна. Советскэ оронтоёо, республикатаяа хамта энэ колхоз ургаһан, бэхижэһэн байна. Мүнөө Томпо тосхондо 4 класстай эхин һургуули, һайнаар түхеэрэгдэһэн эмнэлгын пункт, магазин, загаһа тушаажа абадаг пункт, радиоузел бии. Колхознигууд өөһэдынгөө һаруул сэбэр, дулаан гэрнүүдтэй.

Жэл бүри энэ колхоз өөрынгөө баялиг арьбадхажа, ажахын-эмхидхэлэй талаар бэхижэжэ байна. Ажалта үдэрэй үнэ сэн дээшэлжэ, колхознигуудай ажабайдал улам һайн болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз өөрынгөө бухы түсэбүүдые дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Колхозой орошо-гарашын сметэ түсэбэй ёһоор 167 мянган түхэриг болохо аад, 245 мянга болоо һэн. Ангай арһа тушааха түсэб—127 процент, загаһа бариха —104 процент, ниитын малда тэжээл бэлэдхэхэ түсэб 100 процент дүүргэгдэһэн байгаа. Иигэжэ 1951 ондо орходоо 1952 ондо колхозой ниитэ доход 148 процент болоһон байба.

Эвенкийскэ колхозууд агнууриһаа эгээн ехэ олзо доход абадаг гээшэ. 1952 ондо энэ колхоз 105 мянган түхэригтэ ангай арһа тушааһан байгаа. Сезон соо дүрбэһөө 11 хүрэтэр булга бариһан Анатолий Черных, Илья Антонов, Иван Воуль, Иван Черных болон бусад ангуушадай, 13 булга бариһан ангууша Бурлай Мешковой оролдолгын ашаар иимэ олзо доход абтаһан байха юм. Тус колхоз түсэбэй ёһоор 95 булга тушааха байһан аад, 135-е гүрэндөө тушааһан байгаа. Энэ колхоздо хүгшэн залуугүй бултадаа агнуурида ябадаг, 1952 ондо 4-дэхи классай һурагша Шура Черных 30 мянга гаран түхэригэй 5 булга бариһан юм. Энэ залуу ангуушан хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ кандидат болоһон байна. Наумовай бүлэнэр Байгалай хаб загаһа агнадаг бэрхэ ангуушад гэжэ үнинһөө хойшо алдаршадаг. Тэдэнэр 1952 ондо хэнһээшье олон хаб загаһа тушааһан байгаа. 12 хаб загаһа бариһан коммунист Роман Наумов илангаяа ехэ амжалта туйлаа. Энэ колхоз түсэбэй ёһоор 79 мянган түхэригэй загаһа тушааха байһан аад, 85 мянган түхэригэй загаһа тушааһан байха юм. Мүнгэн олзо ехээр абажа, колхоз ехэхэн мүнгэ хубаагдадаггүй фонддоо оруулһан, иигэжэ 58 мянган түхэригтэ загаһанай агнуурида хэрэгтэй юумэнүүдые абаһан байна. Колхозой олзо доходой ургахатай хамта колхознигуудай ажалта үдэрэй олзо ехэ болоно. 1951 ондо ажалта үдэр бүхэндэ 9 түхэриг мүнгэ хубаагаа һаа, 1952 ондо 13 түхэриг хубааһан байна. Гадна, нилээд ехэ хартаабха, капуста хубаагдаа. «Омогто-Иниунди» колхозой гэшүүд 1953 ондо мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Нэгэдэхи кварталда загаһа бариха түсэб 116 процент дүүргэгдээ. Малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэбэ. Загаһа агналгада колхоз гол түлэб бэлэн болонхой.

Колхозой партийна эхин организаци (секретаринь нүхэр Малыгина) колхозно үйлэдбэридэ түрүү үүргэ дүүргэнэ. Энэ партийна организаци колхозой ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэдэг, колхозой правлениин ажал-ябуулгын хойноһоо партийна хиналтые зүбөөр бэелүүлдэг байна. Загаһа бариха түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, артелиин Уставые сахиха тухай ба бусад асуудалнууд партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Эдэ асуудалнуудые суглаан дээрэ хэлсэхынгээ урда тээ һайнаар бэлэдхэдэг юм.

Партийна организаци коммунистнуудай политическэ һуралсалые муу бэшээр ябуулжа байна. Хоёр жэлэй турша соо политическэ һуралсалай кружогые парторганизациин секретариин орлогшо, эхин һургуулиие даагша нүхэр Агафья Павловна Макеевская хүтэлбэрилжэ байдаг. Мүнөө жэл колхозой коммунистнууд болон комсомолецууд КПСС-эй XIX съездын материалнуудые шудалжа байна.

Республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «Омогто-Иниунди» колхозой гэшүүд эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта эвенкүүд энэ ойе баяр баясхалантайгаар һайндэрлэхэ гэжэ байна.

Д. Доколев, КПСС-эй Хойто-Байгалай аймкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна нэгэ суглаан тухай

— Партийна суглаамнай үдэшын 8 часта зарлагданхай, — гэжэ Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Чагдуров манда хэлэһэн байгаа.

Теэд үдэшын 8 часта тус парторганизациин 22 коммунистнуудайнь миил табаниинь ерэһэн байна.

Бэшэ коммунистнуудаа хүлеэһээр байтарынь хоёр час үнгэрбэ.

— Партийна суглаанда ерэхэ дурагүй коммунистнууд бии. Коммунистнууд Гармаев Буянтуев хоёр элдэб шалтагаан дурдаад лэ, партийна суглаанда хабаадалсахагүй аргаа бэдэрдэг юм, — гэжэ нүхэр Чагдуров хөөрэбэ.

Юундэшьеб эдэ коммунистнууд тухай асуудал партийна суглаан дээрэ табигдадаггүй, тэдэнэр партийна зэмэдэ хабаадуулагдадаггүй юм. Гармаев Буянтуев хоёр энэ партийна суглаандаашье байлсабагүй.

Суглаанинь арайхан гэжэ үдэшын 10 час 15 минута болоһон хойно эхилбэ. Оройдоо 14 коммунистнууд суглараа. Эндэ тон шухала асуудал, — хүдөө ажахын артелиин Уставые сахиха тухай асуудал табигдаба. Энэ асуудалаар партийна организациин секретарь нүхэр Д. О. Чагдуров элидхэл хэбэ.

Хүдөө ажахын артелиин Устав манай колхоздо һайнаар сахигданагүй гэжэ элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Нэрээшье колхозойнь тарянажалай бригадануудта Устав эбдэһэн баримтанууд бии. Мори унаа, тэргэ, зэмсэг гэхэ мэтэ колхозой зөөри хогһол хубиин хэрэгтэ ямаршье түлэбэригүйгөөр хэрэглэдэг, ниитынгээ зөөридэ эзэй бусаар хандадаг ушар эндэ үзэгдэнэ.

Колхоз доторнь тоо бүридхэл мууса табигданхай. Колхозниигуудай ажалта үдэрнүүд тэдэнэй книжкэнүүдтэ саг соогоо оруулагданагүй.

Гадна, колхозой мүнгэн зөөри буруугаар, хуули бусаар гаргашалагдана.

Ниитын адууһа мал хулгайда ородог ушаршье эндэ үзэгдэнэ. Жэшээнь, байгша он соо хоёр үхэр, хэдэн ямаад толгойгоороо үгы болоһон байха юм.

Хүдөө ажахын артелиин Устав бүдүүлигээр эбдэһэнэйнгээ түлөө тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ Д. Ч. Цагадаев 1952 ондо партиин обкомой бюро дээрэ партийна хатуу зэмэ абаһан байгаа. Гэбэшье, нүхэр Цагадаев обкомой бюрогой шиидхэбэриһээ бодото тобшолол хээгүй байна.

Тэрэ хадаа колхозойнгоо зөөридэ өөрынгөө хубиин зөөри шэнгеэр хандадаг гэхэдэ алдуу болохогүй. Гадна, нүхэр Цагадаев партийна эхин организациингаа шиидхэбэринүүдые, колхозой олониитын һанамжые тоодоггүй, өөрөө мэдэлтэй, «бил мэдэхэб», «бил бултанһаа сэсэнби» гэһэншүү бэеэ тоолодог, ноёрхуу, албан хойрог абари зан гаргадаг болонхой.

Ажахын зарим тэды амжалтанууд гансал минии бэрхээр туйлагдаа гэжэ нүхэр Цагадаев хэлэхэ хэбэртэй байдаг. «Минии бариһан тээрмэ», «минии хэһэн гараж» гэхэ мэтээр нүхэр Цагадаев хододоо бэеэ һайрхадаг юм.

— Манай колхозой правлени ба эхин парторганизаци холо харасагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, хони үсхэбэрилгые зүбөөр эрхилдэг байгаа һаа, хониной тоо толгой олошоруулха түсэбые үнгэрэгшэ жэлдэ бүримүһэн дүүргэжэ шадаха байгаабди. Тиидэггүй дээрэһээ хони үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхын тулада аяар 30 гаран мянган түхэригэй хони худалдажа абаһан байнабди, — гэжэ коммунист нүхэр Цыбенов тон зүб хэлэбэ.

—Парторганизациин зүгһөө колхозой правлениин ажал хүдэлмэрине хинан шалгаха ябадал мууса табигданхай. Парторганизациин секретарь нүхэр Чагдуров колхозой правлениин түрүүлэгшэ Цагадаевһаа айн татажа, тэрээнине сухалдуулхагүй, муулуулхагүй гэжэ ябадаг,—гэжэ жинрэй колхозник коммунист Арайжуров шүүмжэлбэ.

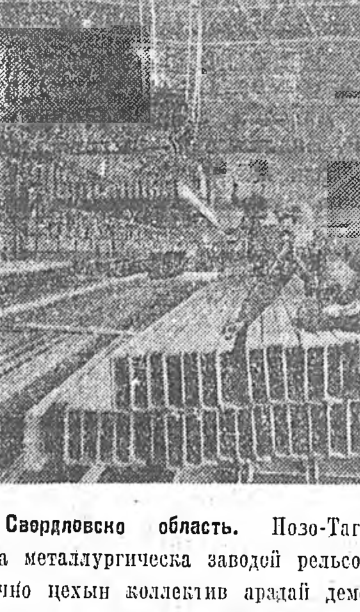
— Зарим коммунистнууд, тэдэнэй тоодо В. Гармаев, Буянтуев гэгшэд артелиин Уставые өөһэдөө эбдэдэг, олониитын дунда элдэб зүйлэй худал хуурмаг үгэ тараадаг, колхозой хүдэлмэридэ хойшоо буляалдадаг, — гэжэ коммунистнууд Гомбоева, Доржиев, Баторова гэгшэд тэмдэглэбэ.

Тиигэжэ колхозой правлениин, партийна организациин хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые хэдэн коммунистнууд яһала элирүүлээ. Гэбэшье, тус асуудал бүхы талаһаа һайнаар зүбшэн хэлсэгдээгүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Коммунистнууд Дашапылов, Доржиев гэгшэд суглаан дээрээ нэгэшье үгэ хэлээгүй, бүхэли үдэшэндөө һажажа һуугаа.

Суглааниинь һүниин 2 саһаа үнгэртэр үргэлжэлөө. Суглаандаа мууса бэлэдхэһэн, элидхэлээ нүхэр Чагдуровай юрэнхыгөөр хэһэн дээрэһээнь шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл эндэ хүсэдөөр дэлгэрүүлэгдэбэгүй.

Тус парторганизацида гансашье энэ суглаан муу бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэгдөө бэшэ, харин партийна олонхи суглаануудынь идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Б. Дымбрылов.



Свердловско область. Нозо-Тагильска металлургическа заводой рельсобалочно цехын коллектив арадай демократиин оронуудай захяа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (наада талада): техническэ хиналтын таһагай хинагша Н. И. Степанов захигшадта эльгээхэ продукци бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ Корсаково

Корсаково тосхон Байкало-Кударын аймагай центрһээ 4 модоной газарта оршодог. Советскэ засагай үедэ тосхоной түхэл шарай таниг-дашагүйгөөр хубилаа. Энэ тосхондо хүдөө ажахын хоёр артель, загаһа барилгын нэгэ колхоз бии. Тосхоной тэгэн дунда 7 жэлэй һургуули, хүдөөгэй клуб, амбулатори болон магазин бии.

Һургуулиин байгуулагдаһанһаа хойшо хэдэн зуугаад хүн һуража гараа. Эндэ хорёод жэлэй турша дотор багша Мария Михайловна Мункоева ажаллана. Тэрээндэ заалгаһан В. Кушеева, Е. Башлеева, И. Карпов гэгшэд мүнөө дээдэ эрдэмтэй болоожо, багшатаяа хамта хүдэлмэрилнэ.

Үдэшэндөө колхозой залуушуул сүлөөтэй сагаа клубтаа ерэжэ үнгэргэдэг. Эндэ уншалгын залтай библиотекэ бии, кинокартина харуулагдадаг, клубай болон һургуулиин уранһайханай самодеятельностиин концерт табигдадаг. Хэрбээ революциин урда тээ үзэг бэшэг мэдэхэ хүн огто үгы байгаа һаа, мүнөө үедэ хэдэн арбаад хүн дунда ба дээдэ эрдэмтэй болонхой. Тэдэнэй дунда инженернүүд, врачнар, юристнууд болон бусад мэргэжэлтэд бии.

М. Харжеев.

ҮБҺЭ НОГООНОЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭНӨӨР ЯБУУЛХА

Ниитынгээ малые дулаан байраар, бардам тэжээлээр хангаха

Манай колхозой ажахын нэгэн гол һалбари малажал болоно. 1953 он соо колхозоймнай малажал эбэртэ бодо малаар—21,7 процент, хониной — 16,7, гахайн— 9,1, адуу моридой тоо 8 процент олошорхо юм. Энэ хадаа малажалаймнай тооe хэдэн зуугаадаар нэмээхэ. Гэхэтэй хамта, малай ашаг үгэлгэ дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Малдаа тэжээлэй бага бэхи база байгуулха, тэрээнине типовой дулаан байраар хангаха гээшэ мүнөө үеын шухала зорилго болоно.

Манай колхозой партийна организаци КПСС-эй обкомой V пленумэй тогтоолые һаяхан суглаан дээрээ зүбшэн хэлсээд, тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа.

Ниитын малай олошорхотой хамта сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Нёдондо жэлдэ колхозоймнай мал 90 гаран процент бүдүүн тэжээлээр хангагдаһан байгаа. Гэбэшье, тэрэ тэжээл малажалаймнай эрилтые хүсэд хангажа шадаагүй. Гадна, малай дулаан байраар дутамаг хангагдаһан байгаабди. Эдэ бүхыһөө шалтагаалжа мүнөө жэлдэ мал олоор гарзалһан байна.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхахын тула зохихо хэмжээ абтаһан байха юм. Малай ерэхэ үбэлжэлгые тэжээл болон дулаан байра байдалаар хангахын тула 125 хүнэй составтай саг үргэлжын элитнэ-тэжээлэй бригада эмхидхэгдэнхэй. Энэ бригада 75 унаа моритой, трактор, сеялкэ болон лугомелиоративна элдэб машинануудаар зэбсэглэгдэнхэй. Мүн барилгын бригада хүдэлмэрилнэ.

Колхознай 2000 га сабшалангай газартай. Тэрэнэй 1200 гектарынь уһалууриин юм. Теэд урда жэлнүүдтэ сабшалангай газар һайжаруулха талаар бага хүдэлмэри ябуулагдадаг байгаа. Тэрээнһээ болоожо тон бага ургаса хуряадаг байгаабди. Ниитынгээ малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула мүнөө ямар хүдэлмэри ябуулжа байнабибди гэхэдэ, 1200 га сабшалангай талмай нэгэ дахин уһалагдаад, хоёрдохи уһалалга хэгдэжэ байна. 30 га талмай шэбхээр утэгжүүлэгдээ, үшөө 50 гектар шэбхэжүүлэгдэхэ юм. Сабшалангай талмай үргэдхэхын тула 80 гектар талмайн бургааһа сэбэрлээбди. Тэрэ газарай 40 гектар талмай дээрэ зелёнко таригдаха байна. 36 гектар талмайн болдог отологдохо. Тэндэ ногоо таригдаха юм. 40 гектар газарай һамаг хатаагдаха.

Зелёнко тарилгые үргэдхэхэ байнабди. 300 га зелёнко нёдондоной-хиһоо үлүү ехээр таригдаха. Мүн 75 гектар талмай дээрэ ногоон конвеер (зундаа малда эдюулэгдэхэ зелёнко) таригдаха байна. Тэрэшэлэн 30 га талмай дээрэ силосна культура, 75 га талмай дээрэ корнеплод, хартаабха гэхэ мэтэ таригдаха юм. Эдэ бүхы тэжээлэй культуранuудые хуряагаад хадагалхын тулада силосна башни, 2 хранилище бариха байнабди.

Колхозойнгоо мал һүрэгые дулаан байраар хангахын тула барилгашалай бригада ехэ хүдэлмэри хэжэ байха юм. Мүнөө 2000 кубометр модо бэлэдхэгдэжэ зулагдаа. 100 толгой үхэрэй байра, 140 толгой гахайн, 1000 толгой хониной, 1500 толгой шубуунай байранууд баригдаха байна. Мүнөө барилгын зарим хүдэлмэри эхилээбди.

Энэ жэлдэ утэгжүүлэгдэһэн участок дээрэһээ дунда зэргээр га бүриин 50 центнер, сабшалангай бүхы талмай дээрэһээ дунда зэргээр 15 центнер ургаса хуряагдахаар хараалагдана. Колхозойнгоо ниитын малажалые байра болон тэжээлээр хангахын тула иимэ хүдэлмэри ябуулагдана. Энэ зорилго бэелүүлхэ дүүрэн арга боломжо манда бии.

М. Фролов, Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мал олонтой, 6 мянган гектар сабшалангай газартай юм. Энэ колхоздо симментальска үүлтэрэй үхэрнүүдэй һүнэй-товарна томо фермэ бии. Тус колхоз тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө жэл бүри 30—40 процент дүүргэдэг. Мүн эндэ канавануудаар элбэг уһалууриин ехэ талмай бии. Колхозой сабшалангые зүбөөр уһалаад, утэгжүүлээд, һайжаруулаад байбал, сабшалангай ургаса эрид дээшэлхэ, үбһэ ногооной баян ургаса абтаха байгаа. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеев, партийна организациин секретарь нүхэр Гончиков гэгшэд ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хүдэлмэрине хэзэээнэйхиһээшье үргэнөөр ябуулха ёһотой байгаа. Теэд мүнөө энэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Сабшалан һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые муугаар бэелүүлэгдэнэ. Сабшалан уһалха, модо шулуунһаань сэбэрлэхэ хүдэлмэринүүд удаанаар ябуулагдана, тэжээл бэлэдхэлэй бригада хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Бригадын зарим луговодууд-звеньеводууд заримдаа ажаллаад, заримдаа хүдэлмэридөө гаралаггүй байха юм. Энэ бригадын бригадир нүхэр Найданов бригадынгаа хүдэлмэри мууса хүтэлбэрилнэ.

Муртой, Удунга, Хэбэтэ, Хиптэгэй гэжэ газарнуудай канавануудаар уһан урдажа, зарим газарыень ехээр уһажуулаа. Теэд газар уһалдаг нэгэшье хүн эндэ байхагүй. Иигэжэ уһан дэмы урдажа байна, тиихэдэ сабшалан уһалха түрүүшын болзор үнгэрбэ. Модо шулуун болон элдэб бүртэгтэ сабшалан дарагдашанхай аад, сэбэрлэгдэнэгүй. Мүн сабшалан дээрэ зөөгдэһэн наг шэбхэ обоолоотой зандаа хэбтэжэ байна. Газарые шэбхэжүүлхэ хүдэлмэри буруугаар эмхидхэгдэнэ.

Энэ колхозой сабшалан дээрэ ехэ юумэ хэхэ ёһотой. Селендумын МТС-эй сабшалангай-мелиоративна отряд мүнөө хүрэтэр юушье хээдүй байһаар. Энэ хүдэлмэридэ ябуулагдаха ёһотой машинанууд МТС-эй усадьба соо байһаар. МТС-эй директор нүхэр Осипов энэ хүдэлмэри ябуулха хэмжээ абанагүй.

Муртой гэжэ участогта үбэлэй сагта тошон халяажа, 500 мянган кубометр мүльһэ хүргэжэ, 1000 гектар сабшалангай ба тариянай газар жэл бүри уһалха арга бии. Теэд иимэ хүдэлмэри хэгдэдэггүй шахуу.

Юрөөгэй сомоной Советэй гүйсэдком заседани дээрээ март һара соо энэ колхозой сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, шиидхэбэри абаһан байгаа. Теэд энэ шиидхэбэри бэелүүлэгдээгүй. Сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Шарапов колхозой сабшалан дээрэ үсөөн ябадаг, луговодуудтай хөөрэлдэдэггүй байха юм.

Колхозой партийна организаци малажалдахи гол шухала асуудал шиидхэхэ ажалда колхозниигуудые элсүүлдэггүй, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ анхаралаа багаар табидаг. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха гээшэ мүнөө үедэхи гол шухала зорилго болоод байна гэжэ колхозниигуудта ойлгуулха, энэ хүдэлмэрине ударидаха хэрэгтэй.

В. Бадашкеев.

РЕСПУБЛИКЫН ЭРХИМ ҺААЛИШАН

Үглөөнһөө хойшо үргэлжэлһэн саһа бордоһон намдаба. Залаагай айлнуудай галнууд унтаржа, нохойн дуун һаналдаба. Газаа абьа шэмээгүй. Гансал проводануудай уянгалан дунгинэхэ абяан замхагүй.

Хахад һүниһөө холо үнгэрбэшье, колхозой правлениин гэр соо электрын гал носоһоор лэ байна. Түрүүлэгшын таһалга соо правлениин гэшүүд, племенной фермын һаалишад суглараһанхай. Хүдэлмэри тухай асуудал хэлсэхэ юрын суглаан болобошье, мүнөө үдэшэ һаалишад сэбэржэнэр хубсаланхай, баярай суглаанда ерэһэн шэнги байба.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ зоотехник Д. С. Мункожапов племенной фермын урда 1952 ондо табигдаһан зорилгонууд тухай хэлэжэ үгөөд, тэдэнине дүүргэхэ бүхы арга боломжо бии байһые харуулба. Тиихэтэрээ хамта энэ фермын урдаһаны алдар солотухай тэмдэглэбэ. Дайнай урда тээ энэ фермэ һү һаалгаар эхэ амжалта туйлажа, Сэлэнгынгээ аймаг соо, мүн республика доторошье суута гараһан юм. Хэдэн һаалишад хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкада хабаадаһан, орден медальнуудта хүртэһэн байгаа. Тэдэнэй заримнинь мүнөөшье хүрэтэр эндэ ажаллаһаар лэ. Тэд яахадаа мүнөө энэ фермэ һү һааха түсэбөөшье дүүргэжэ шадахагүй болишоо юм?

Энэ асуудал фермын хүдэлмэрилэгшэдэй һанаае үнинһөө хойшо эзэлжэ ябаһан байгаа ха. Одоол мүнөө колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэй, зоотехникнарна мэргэжэлтэдтэй үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, ажал хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые элирүүлхэ, хэрэг байдалаа һайжаруулхын тула хэхэ хэрэгтэй бүхы юумые хараалха гэжэ тэдэнэр ниилэһэн байна.

Суглаан түлэг дундаа ябажа байна.

Пэшэнгэй дэргэдэ һууһан харашаг нарайхан, дунда зэргын бэетэй, пулаадаа урагшаа боохон эхэнэр болохо, түргэ түргэнөөр аад, яб байса тодоор хэлэжэ оробо.

— Мүнөө жэл һү ехээр һааха шадаха байнабди. Үнеэдай өтэр тарганаар үбэлжэлгэдэ оробо. Колхоздомнай үбһэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ элбэг ехэ бии. Биднэр һаа өөһэдынөө болохо байна, өөһэдөө оролдохо ёһотойбди. Хэды болотор түсэбөө дүүргэхэгүй, гүрэндөө һү дутуу үгэхэ зон гээшэбибди? Хүрөө, саашадаа иимэ байха болоо һаа, юрэдөө эньэбтэр байна. Би даалгабаряа үлүүлэн дүүргэхэ уялга абанаб, — гэжэ Цоу Гармаевна Хайдапова өөрынгөө һуудал тээшэ эрьеэд, дэмжэлгыень хүлеэһэн шэнгеэр һаалишан бүхэниие хаража һуугаа һэн.

Нэгэ хэды саг соо хүнүүд дуугай болобо. Һаалишад өөһэд өөһэдынгөө һанаан соо арга боломжоёо тооложо һууһан хэбэртэй байгаа бэлэй.

— Цоу Гармаевна зүб хэлээ гэжэ би һананаб. Олоншье хэлэхэ юумэ үгы байна. Тус тустаа уялга абажа, һайнаар лэ хүдэлмэрихэ болонобди, — гэжэ коммунистка Янжима Лумбунова дурадхаба.

Тэрэ суглаан дээрэ һаалишад социалистическэ уялга абажа, аймагайнгаа XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой племенной фермые мүрысөөндэ уряха гэжэ хэлсэһэн юм.

Иигэжэ үнеэдэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл эхилээ һэн. Колхозой правлени, партийна эхин организаци һаалишадай абаһан уялгаа дүүргэхын тула бүхы арга боломжо байгуулһан байна. Малшадые урматай зоригтойгоор ажаллаха ороо һэн.

Колхозой центр — Залаагай зүүн урда захадань харагдааша барилганууд племфермын байранууд гээшэ. Хоёр ута байрын нэгэнинь үнеэдэй, нүгөөдэнь тугалай байра юм. Типовой ёһоор баригдаһан, тёс хушалтатай. Досоонь ороходо, сэбэр, сагаадагдаһан, электрическэ лампочканууд носожо байба. Үнеэн бүхэн өөрынгөө байрада уяатай байдаг. Үбһэ тэжээл кормушка соо хэжэ үгтэдэг. Илангаяа тугалай байра уужам, сэбэр, һаруул юм. Нарай тугалнууд ганса гансаараа клеткэ соо байдаг. Эндэ тэжээл буйлуулдаг тусхай таһалга, улаан булан бии.

Үхэр мал эдеэлүүлгын үедэ фермэдэ орожо ерэбэбди. Һаалишан Хайдаповагай хажууда ошоходомнай, ехэ сулеэгүй янзатай, хүнүүдэй ерэһэниие обёорноошье хэбэртэй, үнеэдтээ хэршэһэн үбһэ эдюулжэ байба.

— Иимэ һайхан үбһэ юундэ хэршэжэ үгэнэ гээшэбта?—гэжэ асуубабди.

Биднэр тээшэ хаража энеэбхилээд, иигэжэ харюусаа һэн:

— Адли «зүүтэгүүл» сугларанхайбди даа. Шүдэшье гэжэ байхагүй, үбһэ хэршэжэ эдихэ баатай болонобди.

Нээрээшье тэрээндэ хүгшэрһэн үнеэд даалгалажа үгтэһэн байгаа. Заримаинь 16—17 наһатайшье болонхой юм.

— Ший, хүгшэн, эдэ үнеэдые даажа абаха болоош. Шамһаа ондоо хэншье эдэнтэй һайнаар ойлголсожо шадахагүй, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Мункожапов хэлэһэн юм.

Иигэжэ хэлэхэдэнь залуушуул энеэлдэһэн байбашье, Цоу хүгшэн муулаагүй һэн. Түрүүлэгшэ үнэн зүрхэнһөө тиигэжэ һанаһан байгаа. Юуб тэхэдэ, Цоу Гармаевна бултанһаа наһараашье ехэ, дүй дүршэлөөршье баян юм. Энэ племенной фермэдэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр арба гаран жэл болоо. «Цоу хүгшэн үүлтэртэ мал зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалха талаар эрдэмтэй болоһон хүн» гэжэ тэрээн тухай нютагархиниинь хэлсэдэг.

Үнеэдһээ ехэ һү һааhын тула тэдэниие һайнаар харууһалха ба эдеэлүүлхэ, тиигэжэ үбэл зунгүй адли, һүтэй байлгаха хэрэгтэй гэжэ олон жэлэйнгээ хүдэлмэри дээрэһээ Цоу Гармаевна ойлгожо абаһан байна. Энэ талаар һаалишадай үүргэ тон ехэ гэжэ тэрэ мэдэдэг.

— Үбһэ тэжээл байгаал һаа, үнеэд һүтэй байдаг гэжэ зарим һаалишад һанадаг, — гэжэ Хайдапова хөөрэдэг. —Теэд ганса энээнһээ болодоггүй юм. Заримдаа үбһэ тэжээл ехэтэйшье аад, бага һү һаадаг һаалишад бии. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, тэдэнэр рационоор хараалагдаһан тэжээлые үнеэдтээ бултыень эдюулхэ гэжэ оролдоногүй.

Цоу Гармаевна Хайдапова үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ талаар ехэ шадабаритай болоһон байна. Тэрэ хадаа үбһэ тэжээл малдаа гуримай ёһоор саг соонь алдангүй үгэдэг юм. Юрэнхыдөө нүхэр Хайдапова мал эдеэлүүлхэ, уһалха, һааха болоод агаарта ябуулха, малай байра сэбэрлэхэ саг гуримые нарииханаар сахидаг байна. Тиигээд үбһэ, зелёнко үнеэдтэ нэгэмүһэн ехээр үгэдэггүй, харин бага багаар, 3—4 дахин таһалжа үгэдэг. Үбһэ ехээр үгэхэдэ, үнеэд һайниень шэлэжэ эдеэд, заримыень орхижорхидог юм. Харин бага багаар үгэхэдэ дууһан эдидэг байна. Илангаяа шэмэтэй ба концентрированно тэжээл малда зүбөөр эдюулхэ шадабари хэрэгтэй юм. Урдань малдаа эдюулдэггүй байһан тэжээлые үгэхэ болоходоо, тус фермын һаалишад нилээд бэрхэшээлнүүдтэй ушарһан байгаа.

Хайдапова элдэб янзын тэжээл холижо, һэлгүүлжэ байгаад, һайнаар бүлюулаад малдаа үгэдэг юм. Тиигэхэдэнь үнеэдэнь ходоодо дуратайгаар эдидэг, һү ехэ ородог байна.

Цоу Гармаевна мүнөө табии дүрбэтэй болобошье, хүгшэн, солбон зандаа. Али нэгэн бэрхэшээлһээ тохёолдоходо сухарилдагагүй, зоримгой эхэнэр юм. Цоу хүгшэнэй ажалдаа диилдэжэ дарагдаашоод, уруу дуруу болоод ябахые харагүйт. Тэрэ эсэхэ сусахые мэдэнэгүй, заримдаа унтаха нойргүй ажаллаһаар юм. Ямар нэгэн үнеэнэйнгээ тугаллахада ойротоходо, илангаяа һэргэг, хүнгэн болодог.

— Хүгшэмнай хүл дээрэ тогтохоёо болёод, миин хиидэжэ ябана, — гэжэ һаалишадынь хэлсэдэг.

Үнеэнэйнгээ тугаллаха үдэр фермэдэ дежурный бишшье һаань, өөрөө һахиха байдаг, хонолгошье байха. Тугаллахадань илангаяа һайнаар эдеэлүүлдэг. Үнеэдэг, хүхэ дэгэйнгээ бүлеэн үбһээр угаадаг, тугалыень ехэ анхаралтаар аршалжа, эльбэжэ байдаг юм. Цоу багаһаа хойшо малда, илангаяа нарай түлдэ ехэ дуратай һэн.

— Мал һайнаар харууһалхын тула өөрөө тэрээндэ дуратай байха хэрэгтэй, — гэжэ Цоу Гармаевна хөөрэдэг. — Малнье мүртөө юумэ ойлгодог, мэдэдэг юм. Багал аягүйхэнөөр дуугараа һааш, мэдээд лэ байдаг. Шэрүүнээр хандахада, һүеэ хүсэд үгэдэггүй юм.

Хайдапова үнеэдтээ ехэ урин зөөлэнөөр хандадаг байна. Тэрэнэй үнеэдтээ энэлшэһэн гээшэнь аргагүй юм. Үнеэдынь холоһоо абяаень дуулаад танидаг. Цоу хүгшэнэй үнеэдтээ дагалдаад, тэдэнтэйгээ хүнтэй адли хөөрэлдэжэ, дуугаралдажа ябахань үсөөн бэшэ харагдадаг.

Цоу Гармаевна хэды ехэ дүй дүршэлтэй болобошье, хододоо урагшаа тэгүүлжэ, шэнэ юумэеэр һонирхожо ябадаг байна. Гурбан жэлэй зоотехническэ курсын занятида ехэ эдэбхи хэшээлтэйгээр хабаададаг юм. Ойлгоогүй юумэеэ гү, али ажалайнгаа талаар дуулаһан шэнэ юумэеэ мэргэжэлтэдһээ заабал һуража абадаг байна. Цоу Гармаевна ороной суута «Караваево» совхозой һаалишадай тон ехэ һү һаадаг тухай дуулаад, энээн тухай мэдэхээ ехэ хүсэһэн байгаа. Нэгэтэ курсын заняти саг соогоо эхилээгүй дээрэһээ орой болотор үргэлжэлһэн байба. Заняти дүүрэхэ болоод, хүнүүдэй тарахаяа түхеэржэ байхада, Цоу Гармаевна «Караваево» совхоз тухай хөөрэжэ үгэхыень зоотехнигые гуйба.

— Тэрээн тухай мэдэжэ яаха гээ хүмши, үтэлһэн хойноо хуу юумые мэдэхэ, ухаа орохоёо һанаа гээшэ гүш? — гээд нэгэ һаалишан ехэ хашарһан янзатайгаар хэлэбэ.

— Юу «яаха гээ хүмши» гэжэ! Биднэйһээ ухаантай, бэрхэ хүнүүдэй байхада, тэдэнһээ ухаа абахадаш яаха юм. Ши залуу хүн аад, дэмы тиигэжэ хэлэнэш. Мүнөөнэй һаалишан урданай малшан бэшэ бшуу даа. Урдань хайшаа һэн бэ, мэдэнэ гүш? Үхэрөө үбэл зунгүй бэлшөөгээд, умхэ үбһэ хаяжа үгөөд лэ, үдэртөө нэгэ хэды балга һү һаадаг байгаабди. Мүнөө тиигэжэ болохогүй бшуу. Наһан соогоо һуража, ойлгожо ябаха ёһотой юм,—гээд хэлээ һэн.

Цоу Гармаевна Хайдаповагай оролдосотой ажалынь аша үрээ харуулжа эхилээ һэн. 1951—1952 оной үбэлжэлгын үедэ малаа һайнаар харууһалһанай ба тэжээлэнэй ашаар урда жэлнүүдтэ хэзээдэшье һаагдаагүй ехэ һү һааһан байна. Хүдэлмэриингөө показателяар нүхэр Хайдапова һаалишадай республиканска мүрысөөндэ түрүү һуурида гараба. Тэд, энэ амжалта тэрэнэй һанаае амараагаагүй, харин хүсэл эрмэлзэлыень бүри шангалхаһан байгаа.

Һаалишадай мүрысөөндэ эгээн харюусалгатай зунай саг ерэбэ. «Шинии нэрэ бүхы республика доторoo мэдээжэ болобо, шинии ажалай хойноһоо республикын хүн зон хаража байна. Түрүү һуурияа алдангүй барижа шадаха гүш?» гэһэн бодол һанааһаань гарахаа болибо. Энэ бодол бүри ехэ эршэ зориг түрүүлжэ, бэлиг шадабарииень улам дэлгээбэ.

Колхозой правлени племенной фермые зунай сагта Хёлгын дэргэдэхи бэлшээри һайнтай газарта нүүлгэһэн байна. Бэлшэжэ эхилһэн түрүүшын хоёр—гурбан үдэртэ үнеэдэй һү үгэлгэнь доошоо оробо. Саашадаа тиихэгүйн тула малдаа шэмэтэй ба концентрированно тэжээл зүбөөр таарулжа эдюулхэ хэрэгтэй болоо һэн. Мэргэжэлтэдэй туһаламжаар энэ зорилго һаалишад амжалтатайгаар шиидхэһэн байна. Хүгшэрһэн үнеэдые харадаг Хайдапова илангаяа ехэ оролдолго гаргаһан байха юм. Үнеэдэйнгээ шүдэ муутай дээрэһээнь бүхэли зундаа ногоо сабшажа, нэмэжэ эдюулдэг һэн.

Фермын һаалишад үнеэдээ түхеэрэн суудхэ соо адуулдаг, бэлшээри дээрэнь ошожо һаадаг байгаа. Үбһэ хуряалгын халуун үедэ тэдэнэр малаа өөһэдөө маажа хонодог һэн.

Зунай һүни. Аяма халуун үдэрэй һүүлээр һүниин нэрюундэ мал илангаяа хомхойгоор эдеэлнэ. Үнеэдэй шүүр-шүүр ногоо зулгааханъ эли соностоно. «Хёлгын захаархи газарай шэмэтэй ногооноор үнеэд һү орохол байха, шадажал бултыень һаажа абаха хэрэгтэй» гээд Цоу хүгшэн бодоно. Тиигэжэ байтараа наһан соогоо ябажа гараһан замаа һанаад үзэнэ...

Зунай һүни ямаршье богонииб даа. Һаяхан лэ харанхы болоһон аад, удангүй үүр сайшаба. Хадын саанаһаа үглөөнэй улаан наран бултайжа, хабтагай Хёлго дээгүүр алтан туяагаа сасараад, саашаа бүхы үргэн Ноёхоние гэрэлтүүлбэ.

Һаалишад үни хала бэлшээри дээрэ ерээд, үнеэдэй үглөөнэй һаалга түлэг дундаа ябажа байна. Үнеэдшье һү оронхой, һаажал мэдэ! Тэд Цоу Гармаевна Хайдапова үнеэдые һааха талаар ехэ шадабаритай юм. Һааха бүрөө үнеэдэйнгээ дэлэнгые угаажа аршадаг, гурба дахин массаж хэдэг байна. Энээнһээ гадна, үнеэдэйнгээ зан абарине һайнаар мэдэхэ, һүеынь бултыень үгүүлжэ шадаха хэрэгтэй гэжэ тэрэ тоолодог. Үнеэе мүнөөдөр бултанһаа түрүүн һаагаад, үглөөдэрынь хамагай хожом һаагаа һааш, һаалгахаяа хүлеэжэ ядадаг, тиигээд һүеэ баридаг юм гэжэ Хайдапова хөөрэдэг. Цоу Гармаевна үнеэдээ нэгэ хэмдэ, ээлжээ ээлжээгээр һаажа һургаһан байна.

Мүнөө үглөөгүүр учётчик Цыренцу Балданова ехэ хүхюун баяртай байба. Тиигэншьегүй яахаб. фермынь үнеэд үтэр ерэхэ тудам улам ехэ һү үгэнэ ха юм.

— Минии «Сибирьхинхи», — гээд Хайдапова хоёр хүнэгөөр дүүрэн шахуу бамбагар сагаан хөөһэтэй һү учетчигой хэмжүүр руу эюулнэ.

— О, харыт, хэмжүүр соомни холо багтабагүйл! — гээд тэрэ басаган хашхарна.

Теэд «Долгая» гэжэ үнеэн бүри ехэ һү үгэһэн байба.

Ажалай баяраар билтарма дүүрэн иимэ үдэрнүүд үнгэржэл үнгэржэл байна. Цоу Гармаевна социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуурияа алдангүй ябажал байна. Үнеэн бүриһөө хоёр—хоёр мянган литр һүн һаагдаба. Үшөөл ехэ һү һаамаар шэнги һанагдана. Жэлэй дүүрэхэдэ, үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 2799 литр һаагдаһан байба. «Ай халаг, жэл дүүрэшэбэ ха юм даа. Зай, хамагүй, ерэхэ жэл гэжэ бии гээшэ. «Сибирка» 3512 литр, «Долгая» —4126 үгөө байна. Бүхы үнеэдһээ элы иимэнэй һү һааха арга бии!» гээд шэбшэнэ.

1952 ондо һаалишан Ц. Г. Хайдапова үнеэхөөрөө ажалай габьяа харуулһан байна. Республика соогоо колхозой һаалишадай дундаһаа эгээл ехэ һү һаажа, ондоо хүнүүдэй туйлаагүй ехэ амжалта туйлаһан байна бшуу. Нүхэр Хайдапова «Республикын эрхим һаалишанай» нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ. Тэрэнэй ажалай дүй дүршэлые эрдэмтэ мэргэжэлтэд шудалжа, үргэн олон һаалишадай дунда тараана.

Цоу Гармаевнагай нүхэдынь мүн амжалтатайгаар ажаллаһан байна. Һаалишад Янжима Лумбунова Бутидма Ринчинова хоёр республиканска мүрысөөндэ түрүү һууринуудые эзэлээсэн байха юм. Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой племенной фермэ бүхэдөө республика доторoo суутай болоо. Үнгэрһэн жэлдэ фермын үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 2167 литр һүн һаагдаа. Иимэ амжалта республика соо энээнэй урда тээ нэгэшье фермэ эзэшье туйлаагүй юм!

Ц. Г. Хайдапова сүлөөтэ ажалаараа сэдьхэлээ ханажа, тэрэнэйнгээ дэлгэрэнгы байлан хөөшэе амсажа ябадаг. Тэрэнэй булэ үнгэрһэн жэлдэ ажалта үдэртөө дүшөөд центнер таряа абаа. Колхоз өөртэнь нэмэлтэ түлэбэри болгон 700 гаран литр һү үгэһэн байха юм.

Колхозой һаалишадай мүрысөөнэй эршэ мүнөө һулараагүй, улам хүсэтэй шанга болоо. Племенной фермэ 1953 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 3000 литр һү һааха уялга абаа. Һаалишад Хайдапова, Лумбунова, Ринчинова гэгшэд үнеэн бүриһөө 3200 литр һү һаахабди гэжэ үгэеэ үгөө. Мүрысөөнэй үргэлжэлһөөр, шэн зориго абан бурьлилаар!

— Би иигэжэ ажаллаха ёһотой гээшэб. Намда эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта ажабайдал олгоһон Эхэ оронойнгоо аша туһада үнэн зүрхэнһөө, бүхы шадалаа гаргажа хүдэлмэрилэнгүй яахабиб! — гэжэ нүхэр Хайдапова хөөрэнэ.

Г. САНЖИЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН 30 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Бурядай гигант—паровозо-вагонно завод

Коллективнэ ажалай хүсэн

35 ондо ССР Союзай Зам ха-саанай нарком Лазарь Моисее-Каганович Улан-Удын гигантда жо ажаллаха гэһэн уряа гар-һэн. Тэрэ уряагаар би эндэ эн байгааб.

оллективэйнгээ гэшүүдтэй ниг-барисаатайгаар, тэдэнэрэй ту-амжада түшэглэн, түрүүшүүлэй дуршэлые халан абажа ажал-а зуураа, «стахановец» гэһэн эргэдэ хүртөө һэм.

Үнөө заводой нэгэдэхи парово-еханическа цехын начальни-ажалланаб. Коллективэйнгээ үүдтэй нигта холбоотой байдаг-Түрүү цехүүдэй болон үндэр эсэтэйгээр ажалладаг стаха-ецуудай дүй дуршэлые бүгэдын абари болгохо тушаа онсо ан-алаа хандуулнаб. Коллективэй-й гэшүүд ажалай журам нари-сахидаг. Бидэнэр энэ жэлэй рын түсэбые валовой продук-н талаар 108 процент, товарна укциин талаар 106 процент ргэжэ, түсэбһөө гадуур 17 мян-түхэригэй продукци гаргаабди. анай коллективэй гэшүүд рес-икынгаа 30 жэлэй ойн хүндэ-э стахановска вахтада баран-жагсанхай. Мүнөө хүдэлмэри-эймнай 60 гаран процентнь ановецууд болонхой. Тиихэдэ, -халаанай даалгабарие дүүр-гүй нэгэшье хүн байхагүй. о оньһото советскэ техникэ шу-һан инженерно-техническэ хү-эрилэгшэдэй тоо улам олошор-Эдэ түрүү хүнүүдэй хүсэндэ тү-эн, хахад жэлэй программаһаа ур 18 мянган түхэригэй про-и үйлэдбэрилэн БМАССР-эй элэй ойе угтахаяа тэмсэжэ бай-и.

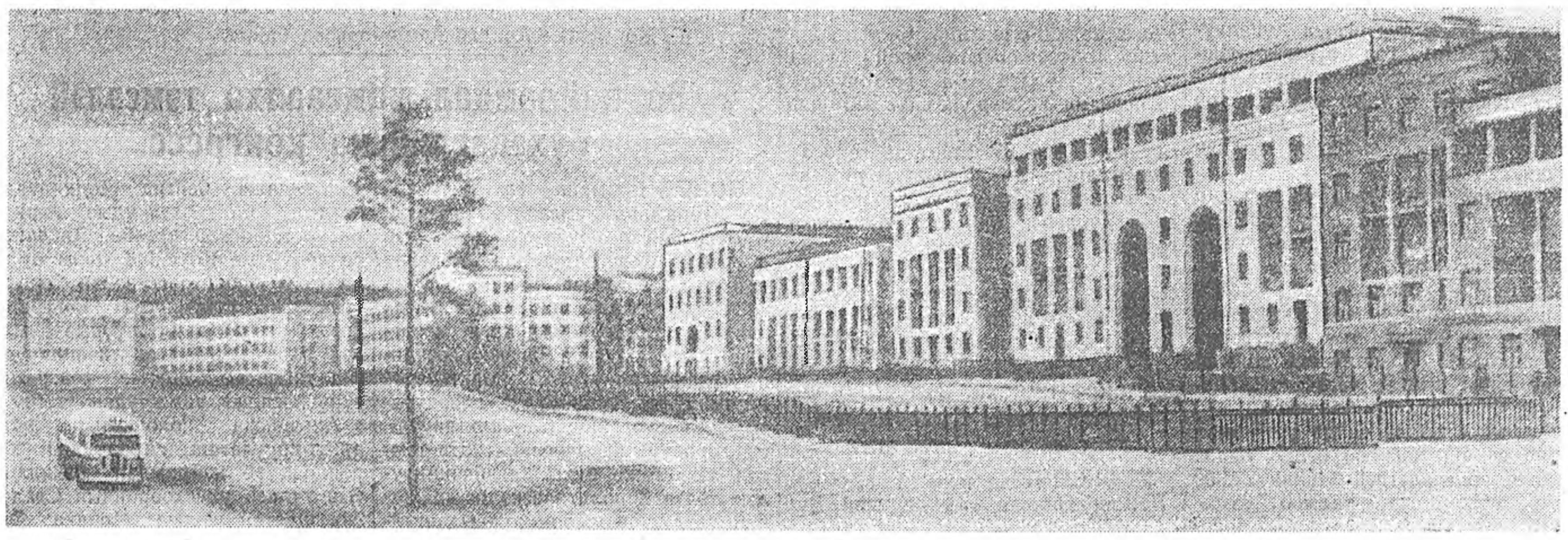
Р. Вербуль, ПВЗ-гэй нэгэдэхи паровозо-механическа цехын начальник.

Тоо ба баримтанууд

◆ Соцгородогой тогтоһон-оо хойшо 15 мянга шахуу үнүүдэй ажаһууха 1-һээ 5 рэтэр дабхар гэр байранууд лоор баригдаа. Тэрэнэй оло-иинь центральна водопровод-ой, канализацитай, теплофи-ацитай юм.

◆ 1953 ондо 17, 12 ба 8 вартирануудтай гэрнүүд шэ-ээр баригдажа байна. Тии-эдэ индивидуальна гэрнүү-ые барилгада 200 мянган үхэриг һомологдонхой.

◆ 1952 ондо заводой хүдэл-эришэд, инженерно-техни-ескэ хүдэлмэрилэгшэд ра-ионализаторска 686 дурад-ал оруулһан байгаа. Тэрэнэй 08 дурадхалые үйлэдбэридэ эбтэрүүлхэдэ 2 миллион 517 янган түхэригэй нөөсэлгэ за-одто олгоһон байна.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ПВЗ-гэй ажалшадай ажаһуудаг гэрнүүд харагдана. А. Мантаевай фото.

Социалистическэ культурын гуламта

Советскэ гүрэнэй тогтоһон сагһаа хойшо манай орон дотор шэнэ социалистическэ городууд олоороо ургаа. Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой социалистическэ городок тэдэнэй нэгэн болоно.

Бүтүү нарһан ойн байһан газарта Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар энэ городок байгуулагдаа. Эндэ бурят-монгол арадай омогорходог паровоз болон вагонуудые бүтээгшэд ажаһуудаг, ажаллажа байдаг, мүн үндэр мэргэжэлтэй шэнэ кадрнууд хүмүүжүүлэгдэжэ, һуралсажа байдаг юм.

«Городуудай ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудай хүн зониие коммунальна ба ажаһуудалай талаар хангалга һайжаруулха, гэрнүүдтэхи водопроводуудай ба канализациин, тэрэшэлэн теплофикациин ба газофикациин сетиие, городской транспортые үргэдхэхэ, городуудые болбосон гоё болголго һайжаруулха. Табанжэлэй эсэс хүрэтэр коммунальна барилгада капитальна оруулалта хэлгын хэмжээе 1950 онойхиһоо 50 тухай процентээр эхэдхэхэ»—гэжэ СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиин XIX съездын директивэнүүд соо хэлэгдэнэ.

Парти болон правительствын энэ директивэй үндэһөөр энэ социалистическэ городогые хүгжөөлгэдэ олон миллион түхэриг табан жэл соо һомологдоод, амжалтатайгаар ашаглагдажа байна. Гансахан 1953 ондо водопроводтой, канализацитай 8,12 ба 17 квартирна гэрнүүд баригдажа байна.

Мүнөө олон мянгаад хүн соцгородой уужам ба һаруул гэр байранууд соо ажаһууна. Гэхэтэй хамта индивидуальна гэр байранууд олоороо баригдана. Энэ барилгада 200 мянган түхэриг һомологдоод, ашаглагдажа байна.

Тус городок социалистическэ культурын бодото гуламта болонхой. 800 хүнэй һууха залтай хоёр дабхар Культурын ордон бүри 1936 ондо баригдаа һэн. Үндэр газарта баригдаһан, гоё һайхан энэ ордониие Улан-Удэ ерэжэ ябаһан республикын ажалшад холо газарһаа хаража омогорхон баярладаг байна. Эндэ киноустановко тодхогдонхой. Эндэ гансашье соцгородогой бэшэ, харин столицын ажалшад олоороо ерэжэ, һонирхолтой зүжэг наада, кинокартина хаража, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг байна.

ПВЗ-гэй хэдэн арбаад эдэбхитэдһээ бүридэһэн, тус Ордоной ураньһайханай самодеятельностиин коллектив зүжэг, концерт ходо харуулжа байдаг. Гадна, республикын оперо ба баледэй театр, драматическа театр, мүн бусад городуудһаа, тэрэ тоодо Москваһаа ерэһэн артистнууд эндэ зүжэг наада, концерт табижа, арад зониие һонирхуулдаг юм.

Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, 6 мянган хүнэй һууритай стадион гансал заводой коллективэй бэшэ, мүн бүхы республикын омогорхол болонхой. Тус стадионой уужам ногоон талмай дээрэ спортивна мүрысөөнүүд болодог. Эндэхи полиин эзэд—ПВЗ-гэй «Локомотив» гэжэ обществын спортсменүүд городууд хоорондын мүрысөөндэ нэгэтэбэшэ илажа, алдар солоороо суурхаһан байха юм.

Заводой табадахи участогта 200 хүнэй һууритай шэнэ клуб урзанда баригдаһан байна. Городогой территори дээрэ 52 улаан булан хүдэлмэрилнэ. Культурнаар амарха условии эндэ дүүрэн байгуулагданхай. Политическэ, техническэ болон ураньһайханай хэдэн арбаад мянган номтой партийна кабинедһээ гадна, 32 мянган номтой профсоюзна библиотекэ хүдэлмэрилнэ. Уншагшадай тоо үдэр бүри олошорно.

Айл бүхэндэ радио ханхинана. Тус заводой цех бүхэн гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй, радиофицированнэ улаан булантай. Социалистическэ Культурын ордоной, тэрэшэлэн табадахи участогай клубай, заводой цехүүдэй улаан булан бүхэнэй дэргэдэ ураньһайханай самодеятельностиин кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Олон тоото залуушуул дуунай, танцын болон бусад кружогуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Культурно-нийтын хүдэлмэридэ жэлһээ жэлдэ улам ехэ мүнгэн һомологдоно. Гансахан заводой профсоюзна организациин комитет энэ хүдэлмэридэ 96 мянган түхэриг мүнөө жэлдэ һомолоо.

Социалистическэ Культурын ордон ба табадахи участогай хүдэлмэришэдэй клубһаа гадна, тус заводой томо томо цехүүд өөһэдынгөө духовой оркестртэй болонхой.

Үнгын сэсэгээр, зүлгэ ногоогоор, элдэб таримал модонуудаар бүрхөөгдэһэн заводой культурын парк ажалшадай ёһотой культурнаар амардаг газар болонхой. Ажалшад сүлөөтэй сагаа эндэ хүхюун сэнгэлингээр, культурнаар үнгэргэнэ.

Футболоор, волейболоор мүрысэжэ, элдэб спортивна наада эрхилжэ, бэеынгээ тамир хүсэ дээшэлүүлэн хатуужуулжа байһан советскэ үеын хүхюун жаргалтай хүбүүд, басагадаа харахадаа соцгородогой ажалшад ехэтэ баясадаг.

Хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг 3—4—5 дабхар үндэр, гоё һайхан гэрнүүд жэрылдэн харагдана. Городогой олон үйлсэнүүд асфальтаар хушагданхай, хоёр тээгүүрээ модо таригданхай, сэсэг набшаар бүрхөөгдэнхэй байна.

Советскэ үеын залуушуулай эрдэм номдо һураха дунда ба долоон жэлэй һургуулинууд эгээн гоё, эгээн томо гэрнүүдые эзэлнэ.

Гадна, машино-бүтээлгын техникум, түмэрзамай хоёр училищи, фабрично-заводской һургуулинуудта һурадаг хэдэн зуугаад эдир залуушуул дуратай мэргэжэлнүүдээ шудална. Тэдэнэрэй олониинь инженернүүд, технигүүд, мастернууд хүрэтэрөө ургахал.

Социалистическэ Бурят-Монголой 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаһан тус заводой коллективэй олон мянган хүнүүд дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө эршээ зангидан, шэн габьятайгаар ажаллажа байна.

Эхэ орон дотороо коммунизм байгуулалсажа байһан республикын паровоз бүтээгшэд бүри ехэ илалтануудые түйлахань лабтай.

Г. Нимбуев.

Намайе хүдэлмэришэн анги хүмүүжүүлээ

1936 ондо 14 наһатай байхадаа ПВРЗ-гэй дэргэдэ нэгэдэһэн фабрично-заводской һургуулида Хориин аймагай Үдын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозһоо ерээ һэм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо заводшье ургаа, хүнүүдшье ургаа, оронойи томо заводуудһаа ерэһэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, инженериүүд, технигүүд национальна кадрнуудые хүмүүжүүлээ.

Ленин—Сталинай партяар интернационализмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлэгдэһэн ородууд, казагууд, бурядууд гигант томо завод хамтынгаа хүсөөр бодхоогоо. Советскэ Эсэгэ оронойнгоо техникые шудалһан бурят хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд олоор хүмүүжүүлэгдээ. Тэрэ тоодо бишье ороноб.

Ленинэй орденто заводто мүнөө 17-дохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ үе соо хэдэн олон табанжэлэй нормые эрхим шанартайгаар дүүргээб, стахановец-олонстаночник гэһэн нэрэзэргэтэй болооб.

Хэрбээ нёдондо хоёр жэлэй нормо дүүргээ һаа, мүнөө жэлдэ гурбан жэлэй нормо дүүргэжэ, социалистическэ Бурят-Монголойнгоо 30 жэлэй ойе тэмдэглэхын түлөө тэмсэнэб. Хэлэһэн үгэдөө хэзээдэшье хүрэхэб гэжэ мэдүүлнэб.

Стахановскаар ажаллажа, коммунизм байгуулгада өөрынгөө хубитые оруулха зуураа, мастерай мэргэжэл олохын түлөө мастернуудай үдэшын һургуулида эдэбхитэйгээр һуранаб. Токариин мэргэжэлдэ һургаһанайнь түлөө оюун бэлигтэйород хүдэлмэришэдтэ зүрхэнэй халуун баясхалан хүргэнэб.

Б. Батуев, токарь.

Тоо ба баримтанууд

◆ Соцгородогой территори дээрэ эхин 2 һургуули, долоон жэлэй 1 һургуули ба дунда 2 һургуули хүдэлмэрилнэ. Тус һургуулинуудта энэ жэлдэ хамта дээрээ 4230 үхибүүд һуража байна. Тэрээнһээ гадна, машино-бүтээлгын дүрбэн жэлэй техникум, түмэрзамай 2 училищи, фабрично-заводской 1 һургуули ажаллана.

◆ 300 койкотой больница, 60 койкотой нарайлалгын гэр бии. Тэндэнь поликлиникэ ба аптекэ хүдэлмэрилнэ. Эндэ 82 врач, дунда эрдэмтэй медицинскэ 51 хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байдаг.

◆ Гадна эндэ 250 һууритай хүүгэдэй 2 ясли, һүниин санатори хүдэлмэрилнэ.

Бурядай гигантын хүгжэлтэ

лан-Удын Ленинэй орденто паво-вагонно завод сталинска дохи табанжэл соо байгуулаг-н юм. Мүнөө тус завод ССР зай Зам харилсаанай министер-й томо предприятинуудай нэгэн гороо ургаа.

енинско-сталинска национальна итикые хэлбэришэгүйгөөр бэе-дэг манай түрэл Коммунисти-э парти, Советскэ правитель-хадаа оронойнгоо националь-республикануудай экономико н культурые һалбаруулан хүг-гэдэ онсо анхарал хандуулдаг. т-Монголдо паровозо-вагонно завод байгуулһан ябадал ха-Ленин—Сталинай партиин сэ-ргэн политикые элитээр гэр-нэ.

32 оной зун тус завод баригда-эхилээ һэн. Энэ барилга хүндэ байдалда хэгдэжэ захалһан юм. дуршэлтэй барилгашад үсөөн аа, заводой бодхоогдохо газар-үтүү ой тайга шууяжа байгаа . Хэды хүндэ эрхэ байдалтай ашье һаань, шэн зоригто совет-хүдэлмэришэд Коммунистическэ тиин хүтэлбэреэр өөһэдынгөө эжэлые дээшэлүүлэн, үндэр бү-тэйгээр ажаллажа, заводой це-эй корпусуудые хойно хойно-ашаглалгада оруулһан бай-Тиигэжэ 1934 оной июниин 22-түрүүшын паровоз капитальна барилгаһаа гаргажа, ашаглал-оруулаа һэн. 1934 оной майн заводой металлургнууд шэрэм ажа эхилһэн байгаа.

апитальна заһабариһаа түрүү-ээ паровоз гаргаһан, шэрэм ажа эхилһэн үдэрнүүд дой коллективэй түрүүшын илалта гэжэ тоологдоо һэн. Эдэ ехэ амжалтанууд яажа түйлагдааб гэхэдэ, заводые баригшад Улан-Удэ городой болон республикын бүхы ажалшадай зүгһөө али болохо туһаламжа абаһан байгаа. Заводой барилгада бүхы оромнай туһалаа һэн.

1938 ондо заводой бүхы цехүүд ашаглалгада оруулагдаа. Тиигээд, 10 жэл үнгэрөөд байхада гэхэ гү, али 1948 оной июниин 3-да, Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан, правительственна даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө заводнай Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна.

Жэл ерэхэ бүри заводшье ургажа, хүнүүдшье ургаа. Урдань модошо дарханай, шулуушанай мэргэжэлтэй байһан барилгашад мүнөө заводой мэдээжэ хүнүүд болонхой. Шэрэм шудхалгын цехтэ нүхэр Баинов завальщигаар, нүхэр Олзоев шэрэм отологшоор ажаллана. Формовщик байһан Я. Евтеев мүнөө булад шудхалгын цехын начальнигаар, урдань токарь байһан А. Л. Смирнов мүнөө заһабарилгын цехын начальнигаар ажаллана.

Манай заводой коллективтэ өөһэдынгөө хэрэгые һайн мэдэдэг, ямаршье түбэгтэй хүдэлмэри хэжэ шададаг эрхим мастернууд олоор хүмүүжүүлэгдээ. Паровозо-вагонно завод хадаа индустриальна эрхим кадрнуудые хүмүүжүүлдэг центр болонхой. Эндэ дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд, үйлэдбэриин командирнууд, ажахын ба партийна хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ургажа байна.

Жиирэй хүдэлмэришэд байһан олон хүнүүд мүнөө цехүүдэй болон таһагуудай начальнигуудаар хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, модошо дархан байһан нүхэр А. И. Лобынцев мүнөө заводой кадрнуудые бэлэдхэхэ таһагай начальнигаар ажаллана, бригадир-электрик А. А. Голиков, котельщик Е. Ф. Гусятинский гэгшэд цехүүдэй начальнигуудаар дэбжүүлэгдэнхэй. Манай коллективтэ хүмүүжүүлэгдэһэн нүхэд Мозговой, Кизяков, Павленко, Нор, Широкий, Алексеев, Воронин гэгшэд МПС-гэй предприятинуудай директорнүүд болон главна инженернүүд хүрэтэрөө ургаа. Мүн заводой олон хүнүүд республикын партийна, советскэ харюусалгата хүдэлмэринүүдтэ дэбжүүлэгдэнхэй.

Заводнай национальна кадрнуудые олоор хүмүүжүүлһэн байна. Урдань ямаршье мэргэжэлгүй байһан Майкова, Сандакова, Ринчинов, Цырендоржиев, Иванов болон бусад олон хүнүүд мүнөө дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болонхой. Жэшээнь, инженер болоһон нүхэр Убеев, мүнөө вагонно-механическа цехын начальнигай орлогшоор хүдэлмэрилнэ. Манай заводто ажаллажа, мэргэжэл олоһэн олон бурядууд республикынгаа промышленна предприятинуудта, МТС-үүдтэ тэрэшэлэн үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Олон мянган гэшүүдтэй манай заводой коллектив республикынгаа 30 жэлэй ойе бүхы участогууд дээрээ горьтой амжалтатайгаар угтажа байна. Партиин XIX съездын директивэнүүд соо табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө творческо үүсхэлтэйгээр тэмсэгшэдэй тоо олошороо. Социалистическэ мүрысөөн цехүүдэй хоорондо үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Мүнөө бүхы хүдэлмэришэдэймнай 90 гаран процент мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэдэнэрэй хахадһаа үлүүнь стахановскаар ажаллана. 2200 гаран хүдэлмэришэд 1,5—2 нормо дүүргэнэ. Сталинска шангай лауреадууд Жандарова болон Агафонова гэгшэдэй методээр хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд ажаллажа, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилнэ. Нүхэр Виноградовагай методээр 2500 шахуу хүдэлмэришэд, Лидия Корабельниковагай методээр хоёр мянга хоёр зуу гаран хүдэлмэришэд ажаллана.

Коллективэйнгээ гэшүүдэй иигэжэ творческо үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай ашаар энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые 104,5 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 780 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмаабди.

Шэнэ продукци үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Хэрбээ заводой котельщигууд нёдондо шэнэ котёлнуудые үйлэдбэрилхэ тусхай даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэһэн байгаа һаа, мүнөө тус цехынхид республикынгаа ой хүрэтэр хахад жэлэй программа дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Заводой коллектив, республикынгаа ойдо бэлэдхэлгын үдэрнүүдтэ пассажирска поезднуудые шэрэдэг «СУ» сериин паровоз заһабарилгые шудалаа. Нэгэ паровоз амжалтатайгаар заһабарилаад, саашадаа иимэ паровозуудые олоор заһабарилхын түлөө заводой коллектив тэмсэжэ байна. Мүнөө пассажирска цельнометаллическа вагонуудые заһабарилжа эхилхын түлөө бэлэдхэл ябуулагдажа байна.

Партиин XIX съездын делегат М. А. Чернышев энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо 9 һарын даалгабари дүүргээ. Мүнөө 1959 онойнгоо даалгабаряар хүдэлмэрилжэ байна. Тэрээндэ «эрхим фрезеровщик» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоо.

Мүнөө 1961 онойнгоо даалгабарие дүүргэжэ байһан, гансал эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилдэг «эрхим харуулдагша», ССР Союзай Верховно Соведэй депутат Евгений Курочкин тэрэшэлэн коллективэй омогорхол болонхой.

Кузнечнэ цехын түмэршэ дархан Федоров энэ жэлэй нэгэдэхи квартал соо 8,5 һарын даалгабари дүүргэжэ, республикынгаа ойдо эрхим бэлэг бэлэдхэжэ байна. Паровоз хабсаралгын цехын слесарь Ревуцкий үнгэрһэн гурбан һара соо 8,5 һарын нормо дүүргээд, мүнөө табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргүүтэ байна.

Токарь Батуев, модошо дархан Цырендоржиев, строгальщик Нарбутовский, гайкануудые отологшо Рогачева, токарь Шиголькова ба бусад үдэрэйнгөө нормые 150-һаа—400 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Нүхэр Асеев начальнигтай, нүхэр Вожков парторгтой, нүхэр Навознов профоргтой вагон хабсаралгын цехын коллектив республикынгаа ойн хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, апрель һарынгаа түсэбһөө гадуур пассажирска 2 вагон заһабарилжа, Эхэ орондоо бэлэглээ.

Бурят малшанай хүбүүн байһан аад, мүнөө инженер-металлург болотороо ургаһан Н. Г. Вахрушкинай хүтэлбэрилдэг шэрэм шудхагшад социалистическэ мүрысөөндэ горьтой амжалта түйлаа. Энэ цехын коллектив апрель һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 205,5 тонно шэрэм шудхаа. Тэрэшэлэн зэд шудхалгын, № 1 паровозо-механическа, карбидно-кислородно цехүүдэй, ТЭЦ-ын болон бусад олон коллективүүд республикын ойн үдэрые ажалай амжалтануудтайгаар угтажа байна.

Гадна, соцгородогоо культурна болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хэгдэнэ. Заводой культурно гэгээрэлэй эмхи зургаануудай коллективүүд ойн үдэртэ мүн лэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэнэ. Ойн үдэрые үнгэргэхэ комисси социалистическэ уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь заводой коллективүүдтэ бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллектив республикынгаа 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, энэ һайндэрые угтахаяа байна.

М. ЗАСЕЦКИЙ, Улан-Удын паровозо-вагонно заводтохи КПСС-эй ЦК-гэй парторг.



ПВЗ-гэй эрхим хүнүүд: (зүүн гарһаа) Б. Дашидондуков — халаанай начальник; М. Чернышев — фрезеровщик; Е. Курочкин — строгальщик; Р. Вербуль—цехын начальник; Б. Батуев—токарь. А. Мантаевай фото.

ОРОН ДЭЛХЭЙЕ ШЭНЭДХЭЛГЭ

Добруджа Болгариин эгээн үрэжэл ехэтэ газарнуудайнь нэгэн «Алтан Добруджа» тухай дуун болгарнуудай дууладагынь дэмы бэшэ. Тэдэ, ороной зүүн-хойто таладахи Добруджа нютагые һүүлэй 50—60 жэлэй турша соо помещигүүд ба кулагууд харатай мууҗайгаар хооһоруулһан ба дээрэмдэһэн байха юм. Тэдэнэр ой модые хобдог шунахайгаар отолжо хаяа, бэлшээринүүдые үгы хээ, газарай хүрьһые үрэжэлгүй болгоо, ажалша таряашадые үгырүүлээ. Добруджа хооһоро, ургаса таряан багаар гарадаг болоо, тиин ябашье урдыхи шэнги билтарма баян нютаг байхаа болёо гэжэ һанагдамаар байгаа.

Тээд, сентябриин 9-нэй агуухэ үдэр ерээ һэн. Тиихэдэ Болгариин ажалшад габьяата Советскэ Армиин туһаламжаар, зэбүүн муухай монархо-фашистска хуули эһые хэтын хэтэдэ, үеын үедэ үгы хэжэ, орон доторо арадай засаг тогтооһон байха юм. Ажалша таряашанда шэнэ үе саг хүрэжэ ерээ.

Арадай-демократическа правительство Добруджын томо помещигүүдһээ 80.000 шахуу гектар газар хураан абажа, үгытэйшүүлдэ хубаажа үгэбэ. Добруджада мүн гүрэнэй ажахынууд байгуулагдаа һэн. Агрономическа наукын эгээн шэнэ, эгээн эрхим туйлалтануудые ажалдаа хэрэглэдэг, мүнөө сагай машинна техникээр зэбсэгжэһэн хамтын томо ажахын булюу байһыень дуй дүршэлыень дэлгэрэнгы үргэнөөр арад зондо харуулха гэһэн зорилгые Болгарска коммунистическэ партиин тэдэ ажахынуудай урда табиһан байгаа.

Хамтын ажалай һуралгүй дээрэ байһые хоёр иодөөрөө хараһа этигээд байхадаа, үгытэйшүүл ба дундада шадалтан өөһэдынгөө нютаг тосхонуудта газартаряалангай ажалай кооперативуудые байгуулжа эхилээ һэн, тиихэдээ Советскэ Союздахи колхозно байгуулалтын дуй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэдэг байба. Мүнөө үедэ Добруджын таряашан айлнуудай 75 процентнь ажалай кооперативуудта оронхой. Тэдэ айлнууд элдүүрилэгдэдэг газарай 3/4 хубиһаа үлүүе өөһэдыгөө мэдэлдэ барижа байгаа. Нилээд олон трактор, комбайн болон бэшэ оньһото машинануудтай 30 машинно-тракторна станциүүд Добруджада худэлнэ.

Газараа машинаар элдүүриилдэг, дээдэ зэргын агротехникэ хэрэглэдэг болоһоной ашаар таряашадай полиин ургаса дээшэлээ. 1951 ондо кооперативууд дундаа жэшээгээр гектарһаа 20 центнер шэнииса сугулуулаа. Имэ үндэр ургаса Добруджада үшөө үзэгдөөгүй юм. Нёдондо жэлдэ ороной энэ талада ган гасуур болоһон байна. Хэрбээ монархо-фашистска Болгарида иимэ ган гасуурай болоһон байгаа һаа, хэдэн арбаад мянган таряашадые үгырүүлхэ, хооһоруулха байгаа. Тэдэ, шэнэ Добруджада агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар, таряашанда гүрэнэй талаһаа туһаламжа үзүүлэгдэһэнэй ашаар, ургаса таряанинь зарим культуранууддаараа дайнай урда тээхи жэлнүүдэй хэмжээнһээ үлүүлэн гараһан байха юм.

Гандадаг хуурай газарые уһалха тухайда урдань Добруджада хэншье ёһотойгоор һанаашалдаггүй юм һэн. Буржуазна Болгариин правительство ууха уһааршье Добруджын тосхонуудые дутамаггүйгөөр хангаха тухай һанаһаа табидаггүй байгаа.

Болгариин Коммунистическэ партиин ба арадай-демократическа правительство байгаалиие шэнэдхэхэ сталинска түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан Советскэ Союзай дуй дүршэлые хэрэглэнэ. Добруджын газар уһалха талаар дэлгэрэнгы ехэ хэмжээ-ябуулгануудые харааба.

Болгарида баригдажа байгаа социализмын томо ехэ барилгануудай нэгэн — уһалууриин тон томо систэмэ Русе город шадарай Брышлянска хотогор газарта 1951 ондо баригдажа дүүргэбэ. Болгарска арад энэ асари ехэ барилгада тэрээнииe сулөөлэгшы, агуухэ вождь И. В. Сталинай нэрэ олгоһон байна. Ушаж үргэн полинуудые уһа шингээр ханатарынь умдалуулха байгааша Брышлянска уһалууриин системэ ахадуу Советскэ Союзай үнэн сэхэ туһаламжатайгаар баригдаһан байна. Энэ хотогор газар уһалха проектые советскэ инженернүүд зохёогоо. Экскаватор нууд, бульдозернууд, ехэ ашаа тэгдэг автомашинанууд гэхэ мэтын хүсэтэ техникые, тэрэшэлэн уһалууриин системын гол агрегат—уһалууриин олоптото канализуудта Дунайһаа уһа булижэ сруулха тон хүсэтэ насосно станциие барилгашадта советскэ индустри үгэһэн байна.

Сталинай нэрэмжэтэ уһалууриин системын баригдажа дүүрэһэнһээ хойшо ороһдо хоёрхон жэл үнгэрөө. Гэбэшье, энэ районда ямар гайхамшагта хубилалтанууд болоо гээшэб! Дунайн уһаар умдалһан дулуун энэ нютаг ган гасуурһаа айхаяа болёо. Брышлянска хотогор газар элбэг дэлбэг ургасатай, билтарма баян хизаар болонхой.

Гурбахан жэлэй саада тээ хара тарьяа ячмень хоёрһоо бэшэ ондоо юушье таригдадаггүй байһан 20.000 гектар ужьям ехэ талмай дээрэ мүнөө болоходо кукуруза ба хлопогой полинууд, эрхим сортын тамхиинай плантацинууд нэмжынэ. Кооперативно-газартаряалангай ажалай ажахынууд рис тарихаа түхеэржэ байнад, тээд эндэ рисэй ургаса гектарһаа табан тонно хүрэтэр абтажа болохо байна.

Уһалууриин системын 1.200 километртэ зурьһан каналнуудые, зубшан яблони, груша ургадаг модонууд, хэдэн зуун мянган жэмэстэ модонууд һуулгагдана. Һаяын сагта Брышлянска хотогор газар ороноо олон миллион килограмм фрукт болон жэмэс үгэдэг болохо юм.

И. В. Сталинай нэрэмжэтэ уһалууриин системэ Добруджын байгаалиие хубилгаха талаар хэгдэжэ байгаа худэлмэриин зүбхэн лэ эхи захань болоно. Үшөө 10.000 гектар газар уһалһын тула нуур болон гол горхонуудые хэрэглэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

1951 ондо Болгарска коммунистическэ партиин Центральна комитет, Министрнүүдэй Совет хадаа «Добруджын худөө ажахые хүжөөн дэбжээхэ, уһаар хангаха ба электрификацилха» Червенковскэ түсэб баталан абаа һэн. Энэ түсэб юундэ нигэжэ нэрлэгдэв юм гэхэдэ, тэрэнние болгарска арадай вождь Вылко Червенков зохёон байгуулһан байгаа. Энэ түсэбые бэелүүлхэ зуураа Добруджын ажалша таряашад олон мянган гектар газарта модо һуулгаа. Поли хамгаалха модо һуулгаһан гүрэнэй полосануудай хэдэн арбаад километрэ зурлыдана. Таригдаһан эдэ модод мүнөө зарим газарта үндэрөөрөө хүнэй зэргэн болонхой. Дүрбэн жэлэй турша соо Добруджада хамта дээрээ 800 километр утатай поли хамгаалһан модо тариһан гүрэнэй наймаһаа үсөөн бэшэ полоса байгуулагдаха ёһотой.

Һуурин газарнуудай диилэнхи олонинь мүнөө ууха уһаар элбэг ехээр хангагдана. Добруджын город болон хүдөөгэй хүн зон олон километрын водопровод байгуулна, гүн гүнзэгы худагуудые малтана. Эндэхи городууд болон тосхонуудые уһаар хангаха гурба — дүрбэн жэлһээ хүсэдөөр дүүргэгдэхэ.

Найман жэлэй саада тээ Добруджын оройдоо гурбахан городтонь электричество бии юм һэн. Хүдөөгэй арад зон гэр бараагаа лучинаар, керосин дэнгүүдээр, өөхэн дэнгүүдээр гэрэлтүүлдэг байһан юм. Добруджые шэнэдхэн хубилгаха Червенковскэ түсэб энэ хизаарые нэлэнхы дээрэнь электрификацилхаар хараална.

Добруджынхид Коммунистическэ партяар зоригжуулагдан, өөрынгөө агуухэ вождь Георгий Димитровэй захяа заабаринуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, социалистическэ байгуулалтын бүхы участогууд дээгүүр шэн зориггоор ажалланад. Таба—зургаан жэл үнгэрөөд байхада Добруджа гайхадахаар бэшэ болохо. Энэнэй лэб найдабари юун бэ гэхэдэ, орон доторо тогтоһон нийтын-политическэ шэнэ байгуулалта, социализм байгуулхада тэрэнэй туйлаһан жабхалантаа ехэ амжалтанууд болоно.

С. Шишков.

Венгриин гүрэнэй суглаанда һунгалта болобо

БУДАПЕШТ, майн 18. (ТАСС). Үсэгэлдэр Венгерскэ Арадай Республикын гүрэнэй суглаанда болоһон һунгалтын ябасые харуулһан даб дээрэхи мэдээнүүд мүнөөдэр «Сабад Неп» газетэдэ толилогдоо.

Будапештын олохон районуудай һунгагшадай олонхинь 13 час хүрэтэр голосовалаа. Ороной бусад олон городуудта ба тосхонуудта голосовани нимээр үнгэрөө. Шомшай тосхоной (Боршод комитат) һунгагшад 7 час 15 минутада голосовалжа дүүргэбэ. Үдын урда тээ тус комитадай табан уездэ голосовани дүүрэһэн байгаа. Мишкольц городто һунгагшадай 93,2 процентнь үдэрэй 3 час хүрэтэр голосовалжа дүүргэбэ. Хевеш комитадай 83 тосхоной бүхы һунгагшад 13 часта голосовалһан байгаа.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдкомой заседани

ХЕЛЬСИНКИ, майн 18. (ТАСС). Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй заседани мүнөөдэр Хельсинкидэ нээгдэжэ.

Комитедэй заседаниин зүблэхэ зүйлдэ иимэ асуудалнууд табигдаа гэжэ демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариадай хэблэлдэ толилхоор дамжуулан үгэһэн коммюнике соо хэлэгдэнэ:

1953 оной июнийн 25-да Бухарестдэ нээгдэхэ залуушуулай Бүхэдэлхэйн гурбадахи конгрессдэ бэлэдхэл.

Эб найрамдал ба хани барисаанай түлөө залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн дүрбэдэхи фестивальда бэлэдхэл. Тус фестиваль 1953 оной августын 2-һоо 16 хүрэтэр Бухарестдэ болохо байна.

Болгарида спортивна һайндэр болоно

СОФИ, майн 18. (ТАСС). Физкультурын ба спортын һайндэр Болгарида жэл бүри болодог юм.

Үсэгэлдэр ороной бүхы хүдөө нютагуудта физкультуриигуудай парадууд, спортивна наадануудба мүрысөөнүүд болобо. Ажалай кооперативно-газартаряалангай ажахынуудай олон мянган гэшүүд — таряашад һайндэртэ хабаадаба. Эб найрамдалай түлөө, Советскэ Союзтай, арадай демократиин оронуудтай ба эб найрамдал хүсэгшэ бүхы арадуудтай хани барисаагаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй түг доро физкультура ба спортын һайндэр хүдөө нютагуудта болоо.

Майн 24-дэ физкультурын һайндэр околийска центрнүүдтэ, июниин 14-дэ округнуудай центрнүүдтэ болохо байна.

Июлиин 5-да Болгариин столица Софида түгэсхэлэй һайндэр болохо юм.

Уругвайн залуушуул США-тэй батлагдаһан сэрэгэй хэлсээндэ эсэргүү тэмсэнэ

МОНТЕВИДЕО, майн 18. (ТАСС). США-тай батлагдаһан сэрэгэй хэлсээе ратификацилгада эсэргүү залуушуулай протестын митинг Монтевидеодо болоо гэжэ «Эль Дебате» газетэ мэдээсэнэ. Митингдэ хабаадагшадай ба полициин хоорондо тулалдаан болоо. Газетын мэдээнүүдэй ёһоор, полици олон хүниие арестовалба.

Неделиин урда тээ уругвайска полици Монтевидеодо болоһон студентнүүдэй демонстрацида добтолжо, тэрээндэ хабаадаһан олон хүниие сохиһон ба арестовалһан юм гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

Финляндида буу зэбсэгүүдэй нюуса склад олдобо

ХЕЛЬСИНКИ, майн 18 (ТАСС). «Вапаа Сана» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кяркель уездын Уусикюля деревнидэ Калля Ярви гэгшын гэртэ буу зэбсэгүүдэй нюуса склад олдобо. Эндэ 50 шахуу винтовко, һомо хэрэгсэлнүүд байгаа.

Нютагай полицейскэ засагаархидай мэдээсэһэнэй ёһоор, буу зэбсэгүүдэй нюуса склад тухай хэрэг мүрдэгдэжэ тула харуулай полицида үгтэбэ.

Английска сэрэгэй-транспортна самолёт дэлбэрбэ

ЛОНДОН, майн 18. (ТАСС). Суэцкэ каналай зоно руу ошожо ябаһан английска сэрэгэй-транспортна самолёт майн 17-до Лукын аэродромһоо (Мальта) ниидэхэ үедээ дэлбэрээ гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Мальтаһаа дамжуулна. Экипажһаа гадна, 21 сэрэгэйхид самолёдто һууха ябаһан байгаа. Нэгэ хүн үхэжэ, бусадынь ехээр шархатаһан байна.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 18. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэрэй турша дотор корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай һайндуратанай частьнууд центральна фронтын хоёр участок дээрэ дайсанда эсэргүү хамгаалһын шанга байлдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд дайсанай 2 самолёт унагааһан ба 4 самолёдыень гэмтээһэн байна.

Эб найрамдал хамгаалха тэмсэлэй бүхэанглийска конгресс

ЛОНДОН, майн 18. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха тэмсэлэй бүхэанглийска конгресс үсэгэлдэр дүүрэбэ. Конгресс хадаа «Корейдэ дайн дары зогсоохо ябадалые эрид шангаар туйлаха ба эбэй хэлсээ хэхэ, энэ талаар бүхы арга хэрэглэн профсоюзуудта ба кооперативна организацинуудта, политическэ партинуудта, сүмэнүүдтэ, заводуудта, эмхи зургаануудта, шахтануудта, городууд ба деревниинүүдтэ тэмсэл хэхэ гэжэ бүхы англичанинуудые тэдэнэй политическэ ба шажанай үзэл бодолһоо дулдыдангүйгөөр уряалһан» декларациие нэгэн һаналаар батлан абаа.

Конгресс хадаа эб найрамдалай түлөө эдэбхитэй тэмсэл эмхидхэхэ бодото арганууды хараалһан хэдэн резолюци тэрэшэлэн абаа.

Үдэшын заседани дээрэ конгресс эб найрамдал хамгаалха английска комитедэй шэнэ генеральна советые һунгаба.

Конгресс дээрэ Д. Н. Притт гол элидхэл хэбэ. Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа Англиин хүн бүхэнэй уялга мүн, эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд Англи дотор улам ехээр дэмжэгдээр болоо гэжэ Притт тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлые саашадань шангадхаха гэжэ уряалаад, Притт нигэжэ хэлэбэ: «Ябуулганууды дары хэхэ ёһотой гэжэ английска правительствода мэдүүлхэ хэрэгтэй. Тэрэ хадаа мүнөө зүблөө хэхыень агуухэ гүрэнүүдтэ дурадхаха ёһотой. Тэрэ хадаа Вашингтоной һашааһые хүлэехэ ёһогүй. Хэлсээнэй түлөө тэмсэлдэ английска правительствын орохые, эдэ хэлсээнүүдэй амжалта туйлахаар тэрэнэй эрид шиидэнги байһые бидэнэр түйлаха ёһотой бди». Единэ, демократическа, бэеэ даанхай Германиин байгуулагдаха ябадал хангаха хэлсээ агуухэ гүрэнүүдэй хэхыень баадхаха ёһотойбди гэжэ Притт хэлэбэ.

Английска олониитын түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, Англиин жинрэй хүнүүд эб найрамдалай түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнги байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Конгрессэй делегадууд Корейдэ дайлалдажа байгаа солдадуудай һамгад ба эхэнүүдые нэрьемэ альгаташалгаар угтаба. Английска солдадуудые Корейһээ дары бусааха гэжэ правительствоһаа эрихын тула эдэ эхэнэрнүүд конгрессэй трибунаһаа уряалаба. Английска олониитын элитэ ажал-ябуулагша, «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» уласхоорондын Сталинска шангай лауреат Моника Фелтон эб найрамдалай түлөө улам үргэн ба эдэбхитэй тэмсэлые дары дэлгэрүүлхэ гэжэ уряалба.

Машина бүтээгшэдэй нэгэдэмэл профсоюзай ба электропромышленностиин худэлмэришэдэй профсоюзай түлөөлэгшэд баруун ба зүүн зүгэй хоорондо худалдаа наймаа үргэдхэхые эрибэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй бюрогой гэшүүн Айвор Монтегю Малайн ба Кениин арадуудта эсэргүү колониальна дайе эрид шангаар буруушааба.

Эб найрамдал хамгаалха английска комитедэй генеральна секретарь Данкон Джонс Англида эб найрамдалай түлөө тэмсэлые эдэбхитэй болгохо талаар хэдэн практическа дурадхал оруулба.

Хэлэһэн үгэ соогоо профессор Бернал Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ хабаадагша американска талын хараа бодолые буруушаан шүүмжэлбэ.

Дайнай ветерануудай шэнэ дайнда хабаадахые хүсэнэгүй гэжэ сэрэгэй алба хэгшэ байһан Джордж Кросс тэмдэглэбэ.

Английска арад өөрынгөө газар дээрэ американска сэрэгүүдые, тэдэнэй атомна бомбардировщигууды хараха дурагүй байна, ушарынь энэ хадаа эб найрамдалай хэрэгтэ аюул болоно.

Д. Н. Притт түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа олон оронуудай эб найрамдал хамгаалха комитедүүдһэ конгрессдэ эльгээһэн амаршалгын бэшэгүүдые уншаба.

Конгрессэй дүүрэһэнэй һүүлээр ехэ митинг болоо.

Баруунай профсоюзна ударидагшад американска тагнуулай алба хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 18. (ТАСС). «Нью-Йорк Джорнэл Америкэн» гэжэ американска газетэ ажалай американска федерациин (АФТ) хүтэлбэрилэгшэдэй ба США-гэй тагнуулай центральна управлениин хоорондохи хани харилсаан тухай өөрынгөө шэнжэлэгшэ Петлерэй статья толилбо.

Пеглер хадаа «гадаадын харилсаануудта аюултай хамаархалга тухай» бэшэнэ. Тиихэдээ, олохон оронуудта ажалай американска федерациин, эхэнэр хубсаһа оёгшодой профсоюзай ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Давид Дубинскиин, мүн мэдээжэ болоһон Джей Ловстоной ба Ирвинг Браунай политическэ нюуса ажал-ябуулгые хараадаа абана.

Центральна тагнуулай управлени—правительственна тусхай бюро гадаадын гүрэнүүдэй территори дээрэ гэмтэ ажал-ябуулга эрхилнэ гэжэ мэдэхэб гээд Пеглер бэшэнэ.

Тагнуулай центральна управлени Франци, Итали, Германи, Греци ба бусад оронуудта политическэ нюуса ажал-ябуулга хэхын тула 3 миллион шахуу доллар АФТ-дэ үгөө гэжэ мэдэжэ болоо. АФТ-дэ тагнуулай управлениин үгэһэн мүнгэн американска гражданинуудһаа налог түлэхэ нэрээр абтаһан байна.

Сэрэгэй гэмтэ гитлеровец Флик французска монополинуудтай холбоо байгуулба

БЕРЛИН, майн 18. (ТАСС). АДН агентствын дамжуулһанай ёһоор, майн эхээр Рурска областьдохи өөрынгөө нүүрһэнэй ехэ предприятинуудые хахадыень бүлэг французска монополистнуудта — металлургическа предприятинуудай зээдтэ худалдаһан сэрэгэй гэмтэ Флик французска авиационно ба алюминиин промышленностиие ехээр һонирхоно гэжэ Саарбрюкендэ хэблэгдэдэг «Саарлендише фольксцейтунг» газетэ мэдээсэнэ.

Газетэ хадаа Фликын ба французска металлургическа промышленностиин зээдэй хоорондо баталагдаһан хэлсээн тухай мэдээсэнэ. Тус хэлсээнэй ёһоор французска промышленностьда 150 миллион марк пайтай байхыень Фликтэ зүбшөөрэгдэнэ.

Боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө

ВАРШАВА, майн 18. (ТАСС). Боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр Варшавын спортивна зэргын ехэ зал соо эхилбэ. Мүрысөөндэ хабаадагша оронуудай национальна түрүүдаар ба гүрэнэй гербнүүдээр ехэ зал шэмэглэгдэнхэй байгаа.

Мүрысөөе нээжэ зуураа, оргкомитедэй түрүүлэгшэ, сеймын депутат Владимир Речек ерэһэн боксернуудай командануудые амаршалба.

Боксдо дурлагшадай уласхоорондын ассоциациин түрүүлэгшэ Гремо тэрэнэй һүүлээр амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Мүрысөөнэй нээгдэһэн тухай сонохоһон түг полько национальна гимнын аялган доро мандуулагдаба.

Мүнөөдэр ехээр хүнгэн бэетэнэй уулзалга болоо. Базель (баруун Германи) Добреску гэгшые (Румыни), Карри (Шотланди) Карпаттиние (Венгри), Булаков (СССР) Лиммоненние (Финлянди) илаба.

Хүнгэн бэетэд тулажа Хамалайнен (Финлянди) Мольнерые (Венгри), Николов (Болгари) Шиданиие (Баруун Германи) илаба.

Советскэ боксер Степанов югославска боксер Зданович гэгшэтэй уулзажа, судьянар советскэ боксер илаба гэжэ нэгэн һаналаар тоолоо.

Мак Нелли (Ирланди), Мартение (Франци), Смайли (Шотланди) — Петржинние (Чехословаки) илаба.

Албаниин эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүгжэлтэ

ТИРАНА, майн 18. (ТАСС). Албаниин эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хоёрдохи съезд дээрэ элидхэл хэхэ зуураа, центросоюзай түрүүлэгшэ Суль Бахолы Албанида эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ургалта тухай мэдээнүүдые харуулба. Эд хэрэглэгшэдэй кооперацида районно 22 союз, эд хэрэглэгшэдэй районно 3 кооператив, эд хэрэглэгшэдэй городской 12 кооператив, хүдөөгэй бэлэдхэлэй худалдаагын 137 кооператив бии юм. Тэдэнэр 186.600 пайщигуудые хангана, энэнь 1950 онойхидо орходоо 16 процент ехэ байна. Энэ үе соо худалдаа наймаанай сеть 456 единицээр олшорбо. Мүнөө худалдаа наймаанай сеть хүдөөдэ 989 ба городто 380 единицэтэй байна. 1953 ондо хүдөө нютагуудта эд товарай эрьесэ 1952 онойхитой сасуулхада 46 процентээр ехэдхэхэ гэжэ хараалагдана.



Улан-Удэ город гоё һайхан бол... жо ба ногоорулагдажа байна. ... холбооной худэлмэрилэгшэдэй ... тив Ленинэй үйлсые ногоорулх... ришгоор һайхан воскресник эмхи...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Холхээ холб... воскресниктэ байна.

З. Воснинагай ф...

Пионернүүдэй зунай амаралтада бэлэдхэ...

Һуралсалайнгаа жэлэй һү... үхибүүд зунайнгаа амаралтад... гаа. Тэрэниие эрхим һайнаа... гэргэхэ, үхибүүдэй бэе махаб... бэхижүүлхэ гээшэ гүрэн т... үхдашанартай хэрэг мүн. Үнэ... шэ 1952 ондо ой модоной ба ... урадхуулгын худэлмэришэдэй ... союзай обкомой пионерскэ ла... нуудта 655 үхибүүд, мүн рай... оронуудын пионерскэ лагерь... 65 үхибүүд амараа һэн. Тиин... союзна организацинууд үхиб... амаралта эмхидхэхэ түсэбөө ... процент дүүргэһэн байха юм. ... рэнэй эсэстэ манай профсоюз... обкомой модоной ба модо урад... гын худэлмэришэдэй профс... ЦК-гэй хүндэлэлэй грамотаар ... нагдаа һэн.

Үхибүүдэй амаралта үнгэ... талаар Сэлэнгын шпалозав... Үдын модо урадхуулгын конт... Эриин, Сэлэнгын, Черемуж... леспромхозуудай профсоюзна ... низацинууд ехээхэн хүдэлмэри... байна. Тус профсоюзна орга... циинууд Советскэ Армиин һай... раһан сэрэгшэдэй бүлэнэрт... най инвалидуудта, олон хүү... айлнуудта үхибүүдтэй пу... абахын тулада материальна ... ламжа үзүүлээ. Энэ хэрэгтэ ... союзай обком 25000 түхэриг ... гашалһан байна.

Энэ жэлэй зунай амаралт... ри һайнаар эмхидхэхэ гээшэ ... союзна организацинуудай ... зорилго мүн. Энэ хэрэгтэ про... зай обком 250 мянган түхэр... молонхой. Худэлмэришэдэй ба... бахаагшадай үхибүүд июлин... Дэдэ Березовкын пионерскэ ... герьта амархаха суглаарха ... Тус лагерь үргэлжэ наһаа... горхоной эрьедэ оршодог. Энэ... герь культурно-ажабайдалай ... сэлээр хүсэд хангагдаһанхай. 50... хэрэгэй номуудтай үхибүүдэй ... лиотекэ бии, тэрэшэлэн спор... элдэб хэрэгсэлнүүд олон, ... дые хангахын тулада кино... вижкэ бии болгоодоо.

Профсоюзна организаци... ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ... үхибүүдые саг соонь ла... асарха ба абаашаха хэрэгтэ ... лаа табиха ёһотой.

П. Рябов, ой модоной ... саархнаһай промышленност... худэлмэришэдэй профсоюз... обкомой түрүүлэгшэ.

Редакторай орло... Д. Л. ЛОБСАН...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-65, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00539. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.